

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

ΕΤΟΣ ΣΤ'.
ΑΡΙΘ. 68

Ἐν Πειραιεὶ Ἀγούστος
1890

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΓΥΝΗ ΕΝ Τῷ ΣΑΙΕΠΗΡΕΙῳ ΔΡΑΜΑΤΙ

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον ἀριθμὸν)

ΚΟΡΘΗΛΙΑ

Ἄ Βασιλεὺς Ἀθρ (King Lear)

Ὅπως ὑπάρχουσι τόποι οἵτινες εἰσὶν ἱεροί, οἷον τὰ θεληκὰ ἔλση, τῆς Γεθσημανῆς καὶ τοῦ Γολγοθᾶ αἱ καθηγιασμένα πεδιάδες, οὕτω καὶ ἡ Ποίησις ἐν ταῖς ὑψίσταις αὐτῆς πνευματικαῖς ἱεροτελεστιαῖς ἐδημιούργησε μορφάς, ἅς ἡμεῖς μετ' αἰσθημάτων εὐλαβείας ὀφείλομεν νὰ προσεγγίζωμεν, μορφάς ἁγίας, ὧν ὁ ἀνθρωπισμὸς χρησιμεύει μόνον ὡς ἐρασμιὸν σκῆνος. Ὅ,τι ἐνυπάρχει ἐντὸς τοῦ σκῆνους τούτου, εἶνε οὐρανόθεν εἶνε ἡ ἐνανθρώπησις ἐνὸς ἀγγέλου, ἐνὸς ἀγγέλου, ὅστις ἐν τῷ γῆινῳ, ἐν τῷ φθαρτῷ τούτῳ ἁμιώματι ἐπ' ὀλίγον χρόνον ἐνδαισιτᾶται, ὅπως ἐπιστρέψῃ ἐν τῇ αἰωνίᾳ τοῦ οὐρανοῦ κα τοικίᾳ.

Τοιοῦτον ὂν εἶνε ἡ Κορθηλία. Ἡ αἰσθησις αὐτῆς, ἡ δράσις, ἡ ὁμιλία τῆς, ἡ ἐκφρασις τῶν αἰσθημάτων αὐτῆς, τὸ πάθος αὐτῆς—ἐὰν δύναταί τις νὰ ὁμιλήσῃ περὶ πάθους παρὰ τοιαύτη ὑπάρξει— ἡ δυστυχία αὐτῆς, τέλος ἡ ἀποδημία αὐτῆς— ἡ μᾶλλον ἡ ἐν τῷ οὐρανῷ παλινόστησις αὐτῆς— ἐκ τῆς ἀπεράντου ταύτης φυλακῆς, τῆς καλουμένης Κόσμος, ταῦτα πάντα εἰσὶ τοσοῦτον ἀγνῆς πνευματικῆς φύσεως δια-

δραματίζονται τοσοῦτον ἡρέμα, σαφῶς καὶ αὐτοσυνειδήτως, ὥστε ἀκουσίως ἐτι ἀναπολοῦσιν ἡμῖν τὰς ἐπὶ τῆς γῆς ἀποδημίας τῶν ἀγγέλων ὅπως τὰ ἱερά βιβλία ἀπεικονίζουσιν ἡμῖν ταύτας μετὰ συγκινητικῆς ὄλης ἀπλότητος.

Ὅν πλήρες πατριαρχικῆς ἀγνότητος εἶνε ἡ Κορθηλία αὕτη, ἥς ἡ ὑπαρξις ἐξατμίχεται ὡς ἐξιλαστήριον θυμίαμα ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ φρικώδει τραγωδίᾳ. ἐν ἡ ἀναπτύσσονται πᾶσαι αἱ παρὰ τὴν φύσιν φρικαί, καὶ ἥτις ἐξεγείρει εἰς τὰ στήθη ἡμῶν πάντα τὰ δέη καὶ πάντας τοὺς τρόμους τοῦ ὑψίστου ἐλέου.

Ὅπως ὁλόκληρος οὗτος ὁ «Ἀθρ» ἐν ταῖς μεγαλοπρεπεστάταις καὶ ὄλης ἀβιάστοις καὶ ἐλευθεραῖς μορφαῖς τῆς τραγωδίας ἀναπτύσσεται ὅπως εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἡ πρώτη σκηνή, ἐν ἡ ὁ Ἀθρ παρὰ τὴν φύσιν, ἀσθενῆς, ἔφρων διανέμει τὰς χώρας αὐτοῦ, δωρεῖται τὰ πάντα εἰς τοὺς δαίμονας ἀμείβων καὶ εὐλογῶν αὐτοὺς δι' ἀφθόνων δώρων, ἀπογυμνῶν δὲ τὸν ἄγγελον καὶ καταρώμενος αὐτόν, ἀποκαλύπτει πρὸ τῶν ἐκθάμβων ὀφθαλμῶν ἡμῶν ὅλην τὴν ἐκφρασιν τῆς ποιητικῆς μεγαλοφυΐας, ἥτις τὰ πάντα χρησιμοποιεῖ ὡς μοχλὸν τῶν γιγαντίων αὐτῆς προθέσεων, οὕτως ἐπίσης ἐμφανίζεται ἡ Κορθηλία κατὰ τὴν πρώτην ταύτην σκηνὴν ἐν τῷ ἀπλέτῳ φωτὶ τῆς μαλλοῦ ἀβιάστου ποιητικῆς ἐλευθερίας. Σαφῆς, διαυγῆς, ἐν πλήρει αὐτοσυνειδήσει τῆς ἀγνότητος τῶν αἰσθημάτων αὐτῆς ἵσταται ἐκεῖ ὀρθία, ἀταρβῆς: αὕτη ἡ ἴδια οὐσα τὸ ἴδιον ἐαυτῆς ἐλατήριον.

Διατί, ἐρωτῶμεν, δὲν εὐρίσκει ἡ Κορθηλία λέξεις ὅπως ἐκφράσῃ τὴν οὐκίαν αὐτῆς στοργήν; ὁμοίας λέξεις, οἷας ἡ Γονερίλη καὶ ἡ Ρεγάνη; Διατί; Διότι ἡ οὐρανόθεν αὐτῆς ἀγνότης περιφρονεῖ τοιαύτας λέξεις. Ἐκεῖνο ὑπερ καταγεταὶ οὐρανόθεν

θεν, επιθυμεί να αναγνωρίζεται εκ της εξωτερικής αυτού ούσιας, ν' αναγινώσκωσιν εν τοις ἐγκάτοις αυτού ως εν διαυγεί κρυσταλλίνῳ ἀγγεῖῳ.

Αἱ λέξεις θολοῦσι τὴν διαύγειαν αὐτοῦ, μειοῦσι τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο σιωπᾷ ἡ Κορδηλία. Ὅτι ὁ βίαιος Λήρ, ὁ δεσποτικός πατήρ, ἀπὸ τὸν ὅποιον λείπει παντελῶς τὸ ὄξύ καὶ ἔταστικὸν βλέμμα, ὅπως ἐμβαθύνῃ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν τέκνων του· ὅτι οὗτος τὴν σιγὴν τῆς Κορδηλίας δὲν ἐκλαμβάνει διὰ τοιαύτην, οἷα πράγματι εἶνε. τοῦτο εἶνε τὸ μοιραῖον αὐτοῦ πεπωμένον, ἡ τιμωρία αὐτοῦ καὶ συνάμα ὁ ἰσχυρότατος μοχλὸς τῆς σπαραξικαρδίου ταύτης τραγωδίας.

Ἐτυχε νὰ ἴδωμεν ἐν τῷ μουσεῖῳ τῆς Δρέσδης τὴν εἰκόνα τῆς Κορδηλίας. Ἐπὶ τῆς μορφῆς αὐτῆς ἐπικέχεται ἡ ἀγνωτάτη ἔκφρασις τῆς οὐρανίας αὐτῆς καταγωγῆς, καὶ ἐν εἰδυλικῇ ὄλῳς ἀπλότῃ ἐκφαίνεται ἡ αὐτοσυνείδησις τοῦ ἐξόχου Γυναικείου! Ἡ ὠρὰ αὐτῆς καὶ εὐγενὴς μορφή, τὸ πλήρες ὑπερανθρώπου ἄλγους βλέμμα τῆς, ἐνέχουσι τι τοῦ «Ἴδε ὁ ἄνθρωπος!» τὸ δὲ ἐπὶ τοῦ κρηνολοίου αὐτῆς μετώπου διάδημα, ἁμοιάζει πρὸς τὸν ἀκάνθινον στέφανον τοῦ μαρτυρίου.

Δὲν ἀμφισβᾶλλομεν ὅτι ὁ καλλιτέχνης, οὐτινος διαφεύγει ἡμᾶς κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην τὸ ὄνομα, συνέλαβε τὴν θεσπεσίαν ταύτην τῆς Κορδηλίας εἰκόνα ἐκ τῆς σκηνῆς ταύτης:

Κορδηλία Ἀγαθοὶ θεοί, τὸν κλονισθέντα νοῦν του θεραπεύσατε, καὶ τὴν δυσαρμονίαν τῶν αἰσθήσεων τοῦ δυστυχικοῦ πατρός μου, τοῦ παλιμπαιδοῦ νῦν γενομένου, καταστήσατε ἡμεῖς ἁρμονικὴν καὶ πάλιν.

Ἰατρὸς Διατάσσετε Ὑψηλοτάτη, ὅπως ἐξυπνήσωμεν τὸν βασιλεῖα; ἐκοιμήθη ἀρκετά!

Κορδηλία Ἀκολουθεῖτε μόνον τὴν ἰδέαν σας, καὶ πράξατε κατὰ τὴν θέλησιν ἡμῶν. Εἶναι ἐνεδεδυμένοις;

(Οἱ ὑπηρετὰι φέρουσιν ἐπὶ ἐδρας τὸν κοιμώμενον Λήρ)

Ἰατρὸς Γαληνοτάτη ἄνασσα, προσμένετε ἕως οὗ ἐξυπνήσωμεν αὐτόν. Οὐδόλως ἀμφισβᾶλλω, πῶς ἐγένετο ἡρεμωτέρα ἡ κατάστασις αὐτοῦ.

Κορδηλία Καλῶς! Ὡς προσφιλὲς μοι Πάτερ! Δύναμι, ὅδε σωτηρίας εἰς τὰ χεῖλη τὰ ἐμά, ὃ θεραπεῖα! εἴθ' ὁ ἀσπασμὸς αὐτός νὰ ἐξηλύνη τῆλγος τὸ δριμύτατον, δι' οὗ τὰ γράτατα σου ἐπικράνον αἱ ἀδελφαί μου.

Κέντ. Ἀγαθὴ Ἡγεμονίς!

Κορδηλία Δὲν ἦσο ὁ πατήρ των; Αὐτ' ἡ παλιὰ Ἀπήται οἰκτον. Φεῦ! ἡ κεραλή αὐτῆ ἦτο πλασμένη, ὅπως γίνῃ ἔρμαιον τῶν καταγιγῶν καὶ τῶν κεραυνῶν αὐτῶν; Ὁ κύων τοῦ ἐχθροῦ μου καὶ ἂν μ' ἔδρακε τὴν φοβερὰν ἐκείνην νύκτα, ἔπρεπε

1) Σημ. Ὅτι οἱ Γάλλοι ἐκφράζουσι διὰ τοῦ Feminin, οἱ Γερμανοὶ διὰ τοῦ Weiblichkeit καὶ οἱ Ἄγγλοι διὰ τοῦ Woomanhood, ἐνόμισα καλὸν νὰ ἐξελληνίσω διὰ τῆς λέξεως Γυναικεῖον.

νὰ θερμανθῇ πλησίον τῆς ἐστίας μου. Εἰς σὲ ἀχρῶν δέσμη, πάτερ, ἤρκεσε ὑγρῶν καὶ σεσηπότων, καὶ Σὲ ἔθεσαν ἐγγὺς πτηνῶν καὶ χοίρων! Ὡ θεε, θεε! εἶνε τῶντοι θαῦμα πῶς δὲν ἔφυγε μετὰ τοῦ πνεύματός σου ἄμα κ' ἡ ζωὴ! Νῦν ἐξυπνα· καὶ μετ' αὐτοῦ λαλήσατε.

Ἰατρὸς Ὑμεῖς, αὐτὸ, Μυλαῖδη, πράξατε· αὐτὸ καλλίτερον θὰ εἶνε.

Κορδηλία Ὁ βασιλικὸς τί κάμει κυριὸς μου; Πῶς αἰσθάνεσθε Μεγαλειότητέ μου;

Λήρ Εἶναι ἄδικον Ἀπὸ τοῦ τάφου πάλιν νὰ μὲ σῦρετε. Μακάριον οὐ εἶσαι πνεῦμα· εἰς τροχὸν προσεδιέμισες εἶμαι πύρινον ἐγώ, ὅστις τὰ δάκρυά μου φλέγει, ὡς ρευστὸν μῦλον.

Κορδηλία Κύριέ μου! Μὲ γνωρίζετε;

Λήρ Γνωρίζω, εἶσαι πνεῦμα—Πότε ἀπέθανες;

Κορδηλία Εἶναι μακρὰν ἀκόμη, ὦ! πολὺ μακρὰν. (4 Πρᾶξις Σκηνὴ 7)

Τὴν βαθεῖαν θλίψιν, ἣν αἰσθάνεται ἡ Κορδηλία, δταν ἐν τῇ ἀπομεμακρυσμένῃ Γαλλίᾳ μανθάνῃ τὴν πρώτην εἰδησιν τοῦ ἀποτροπαίου ἐκείνου ἐγκλήματος, ὅπερ αἱ «τίγρεις» ἐκεῖναι θυγατέρες διέπραξαν κατὰ τοῦ πολιτοῦ πατρός των, τὴν θλίψιν ταύτην δὲν παρέστησεν ὁ ποιητὴς προσωπικῶς ὑπὸ τῆς Κορδηλίας· πόσον ὁμως βαθέως καὶ τρυφερῶς, πόσον ἀμιμῆτως ἀπεικονίζει τὸν ἀξιάγαστον χαρακτῆρα τῆς γλυκείας ταύτης ἀγγελικῆς φύσεως ἐν τῇ μεταξύ τοῦ Κέντ καὶ τοῦ Εὐπατρίδου σκηνῆ!

Ἐπομὴ καὶ θλίψις ἠγωνίζοντο, ποῖα νὰ δώσῃ τὴν μεγίστην ἔκφρασιν ἐπὶ τῆς ὀφείας τῆς. Ἐβλεπε βροχὴν καὶ ἥλιον συγχρόνως τὸ μεδίσμα συνάμα καὶ τὸ δάκρυ τῆς ἦν ἔσρος ἡμέρα· τὸ ἄβρον αὐτὸ μεδίσμα, ὅπερ μετὰ τῶν δροσερῶν χειλῶν τῆς συνέπαιζε, ἐφαίνετο πῶς ἀγοσεῖ τῶν ὀφθαλμῶν τοὺς ἔνους, οἵτινες αὐτοὺς κατέλειπον, ὡς μαργαρίται στάζοντες ἐξ ἀδαμάντων. Τέλος, διὰ θησαυρὸν τὴν θλίψιν ταύτην θὰ ἐξήτει ἕκαστος, ἐὰν αὐτὴ ἐκόσμη οὕτω πάντα.

Κέντ. Πλὴν Δὲν εἶπε τι;

Εὐπατ. Πολλάκις τοῦ πατρός αὐτῆς ἐν στεναγμοῖς πρόφερε τὸ ὄνομα, ὥσει τὰ στήθη νὰ ἐπίεζε αὐτῆς, καὶ «ἀδελφαί! ἐρᾶνε τότε, ἀδελφαί! «τῶν γυναικῶν τὸ αἶσχος! ἀδελφαί! ὦ Κέντ! ὦ ἀδελφαί! ὦ πάτερ! Πῶς; ἐν τῇ νυκτὶ καὶ ἐν τῇ τρικυμίᾳ; Δὲν γνωρίζετε λοιπὸν τί ἐστὶ οἰκτος πλέον;» Ἐπειτα τὰ ἱερά τῆς δάκρυα κατέρρεον ἀπὸ τῶν οὐρανίων ὀφθαλμῶν αὐτῆς καὶ τὴν φωνὴν τῆς ὑγραίνον· καὶ ὤρμησεν ἐκτός διὰ νὰ μείνῃ μόνη μετ' ὁ ἄλγος τῆς.

Ναί, καὶ δταν ὁ ἀγνὸς οὗτος τῆς συμπαθείας ἄγγελος

ἐμφανίζεται ἡμῖν διὰ τελευταίαν φορὰν πελιδὸν πτώμα, ἀπανθρώπως ἐστραγγαλισμένη, φερομένη ἐπὶ τῶν βραχιόνων τοῦ παράφρονος Λήρ:

Ἐρηνῆσατε, Ἐρηνῆσατε, Ἐρηνῆσατε, Ἐρηνῆσατε, ὦ εἶθε ὄλοι λίθινοι!

τότε διατρέχει μύχιον, ἄρρητον οἴκτου ἄλγος διὰ τοῦ μυελοῦ τῶν ὀστέων μας, καὶ ἄκοντες κραυγάζομεν μετὰ τοῦ Δουκὸς Ἀλθάνου:

Συντρίφῃθι, ὦ κόσμη, ἀρανίσθηθι!

Ο Φ Η Λ Ι Α

Ἄμλετ (Hamlet)

Μεταξὺ πασῶν τῶν γυναικείων μορφῶν ἡς ἐδημιούργησε τὸ ἀθάνατον τοῦ Σαίξπηρου πνεῦμα, ἡ Ὀφηλία εἶναι βεβαίως ἡ δυστυχεστάτη. Βαθὺς τὴν καρδίαν ἡμῶν συμπίεζει ἔλεος, ὅταν μέσῳ τῶν λιθαινωτῶν ἀποπνεόντων φύλλων τοῦ «Ἄμλετ» τούτου, ἀναβλαστάνει ἐξαίφνης ἡ τρυφερὰ αὐτῆ παρθενικὴ εἰκόνα, βλαστὰς, αἱ λεπταὶ τοῦ ὅποιου ἴνες φέρουσιν ἡδὴ τὸν ἰὸν τοῦ δηλητηριώδους σκόληκος· βλέμμα πλήρες μυχίου πυρός καὶ ψυχῆς, ἡ φθισίῳσα ὄμως τοῦ ὅποιου λάμψις ἀναγγέλλει τὸν θάνατον.

Ἐν τῷ ἀρχαίῳ θρόνῳ συνήθως ἐμφανίζονται σεπτὰ γυναικες, ἔχουσαι τὴν κεφαλὴν περιεστεμμένην ὑπὸ ἀμαυρῶς ἀκτινοβολούντος ἄλω. Οὕτω περιβάλλει τὴν κεφαλὴν τῆς Ὀφηλίας ὁ μαρτυρικὸς φωτιστέφανος τῆς δυστυχίας.

Ἄς ἀναπαραστήσωμεν ἡδὴ ἐν τῷ πνεύματι ἡμῶν τὴν ἱστορίαν τῶν παθημάτων τῆς συντετριμμένης ταύτης καρδίας τῆς πτωχῆς ταύτης παρθενικῆς ἐπήλθους ἐν τῷ πνιγρῷ τούτῳ κόσμῳ τοῦ πεπωμένου, ἐν τῷ ἐτι πνιγροτέρῳ τῶν ἰδίων αὐτῆς αἰσθημάτων! Εἶνε ἡ Ὀφηλία ἡ παρθένος αὐτῆ, ἡ ἀμήτωρ αὐτῆ ὄρφανή, ἡ θυγατὴρ τοῦ ἀρχιθαλαμηπόλου Πολωνίου, ἡ δυσδαίμων «εὐνοουμένη» ἀνηθικοῦ βασιλείσσης. Οὕτω ρίπτει αὐτὴν τὴν ἀθῶαν καὶ ἀνυπεράσπιστον, ἡ σκληρὰ εἰμαρμένη λιαν προῶρως εἰς τὴν δίνην κατὰ τὸ ἡμισυ τραχείας καὶ κατὰ τὸ ἡμισυ διεφθαρμένης αὐλικῆς ζωῆς. Ξένη εἰς τὴν βασιλείσσαν αὐτὴν, ἡς τυγχάνει ἡ εὐνοουμένη· ξένη εἰς τὸν πατέρα αὐτῆς, τὸν εὐκαμπτον, σχολαστικόν, φλύαρον τοῦτον αὐλοκόλακα ἐτι μᾶλλον ξένη εἰς ὅλας τὰς αὐλικὰς ἐκείνας ἰθιμοτυπίας, καὶ τὰ πάθη ἐκεῖνα ἐφ' ὧν ἐπικρέμανται πάντοτε τὰ κεραυνοφόρα νέφη τῆς εἰμαρμένης, ζῆ ἡ Ὀφηλία τὸν μονήρη καὶ ἥρεμον βίον εὐγενοῦς φυτοῦ, ὅπερ ἀπεσπάσθη ἀπὸ τοῦ πατρίου αὐτοῦ ἐδάφους. Καθαρὸν ἀγγεῖον, λεπτόν καὶ εὐθραυστον, ἀναμένον εἰσεῖτι τὸ περιεχόμενον του.

Πόσον συγκινεῖ ἡμᾶς ἡ ἀνυπεράσπιστος αὐτῆ ἀθωότης! Πόσον σκληρῶς δέον νὰ ἐπιτιμῶμεν τὴν εἰμαρμένην, ὅτι εἰς μίαν ὑπαρξιν, ἣτις δὲν ἠτύχησεν εἰσεῖτι νὰ ὠριμάσῃ οὔτε κατὰ τὸ σῶμα οὔτε κατὰ τὴν ψυχὴν, ἔδωκεν αἰσθήματα, ὧν ἡ βίαια δύναμις ἐν τῷ ἔρωτι καὶ τῇ θλίψει θέλει τὴν συντρίψῃ!

Τὸ περιεχόμενον τοῦ καθαροῦ ἀγγείου εὐρέθη. Ὁ πρίγκηψ Ἄμλετ ἐπιστρέφει ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Βυρτεμβέργης. πρίγκηψ, περὶ τῆς ἀξίας τοῦ ὅποιου, καὶ πόσον αὐτῆ βαθέως συνηθάνθη αὐτὴν, βραδύτερον ἐκφράζεται μετὰ συντετριμμένης καρδίας:

Τοῦ αὐλικῆς τὸ ὄμμα, γλῶσσα τοῦ σοφοῦ, Τοῦ μαχητοῦ βραχίον, ἔνθος καὶ ἐλπίς τῆς πολιτείας, τῶν ἠθῶν τὸ κάτοτρον Καὶ τῆς μορφώσεως τὸ πρότυπον, σκοπὸς τοῦ ἐρευνητῆρος...

Καὶ ὁ πρίγκηψ Ἄμλετ κατὰ τὰ αὐλικὰ ἔθιμα, ἐρωτοτροπεῖ μετὰ τῆς γλυκείας Ὀφηλίας. Καὶ ἡ ἐρωτοτροπία αὐτῆ, ἦν ἡ Ὀφηλία, κατὰ τὴν σοφὴν ἔκφρασιν τοῦ Λαέρτου, δι' οὐδὲν ἄλλο ὀφείλει νὰ ἐκλάβῃ: διότι ὡς ἔθιμον:

ὡς παίγιον τοῦ αἵματος, Ἴον ἐν τῇ νεότητι τῆς φύσεως, προῶρως ὄχι σταθερῶς—γλυκὺ μὴ διαρκοῦν, καὶ μόνον ἄρῳσα, ἄρωμα μῖας στιγμῆς.

φεῦ! συνήρπασεν τὰς βαθυτάτας πτυχὰς τῆς καρδίας τῆς, πρὶν ἢ ἐπέλθῃ ἡ καταστροφή, ἣτις μεταβάλλει ἐξ ὀλοκλήρου τὴν ὑπαρξιν τοῦ Ἄμλετ. Καὶ ὅταν ὁ γέρον Πολωνίος δριμύτως ἐπιπλήσσει τὴν παρθένον, διατάσσει αὐτὴν νὰ διακόψῃ τὰς μετὰ τοῦ θανοῦ ἡγεμονοπαίδος σχέσεις τῆς, αὐτῆ ἀπλῶς ἀπαντᾷ:

Θὰ ὑπακούσω, Κύριε—

ὦ! ἡ ἀπλῆ αὐτῆ λέξις ἐκφράζει ὀλοκλήρον αὐτῆς τὴν εἰμαρμένην. Δύναται, μάλιστα, νὰ ὑπακούσῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀποβάνῃ.

Τὸ φάσμα τοῦ πατρός του ἐπεφάνη τῷ Ἄμλετ: Ἐμαθε τὸ ἀπαίσιον ἄγγελμα, ὅπερ «συνέτριψε τὰ νεῦρα του.» Κατεκεραύνωσεν αὐτόν τὸ φάσμα ἐπιτάξαν αὐτῷ, ὅπως ἀφήσῃ τὴν νοσηλὴν ἡσυχίαν, καὶ ἐκδικήσῃ τὸν «ματρὸν, ἀνήκουστον φόνον του.» Ἐν μόνον ἔχει δι' αὐτόν ἀξίαν: Ν' ἀναμιμνήσκειται ἐκείνου.

Ἐκ τοῦ πίνακος Τῆς μνήμης θέλω σβᾶσαι πλέον ἅπαντα τὰ γεγονότα.

Οὕτω λέγει ὁ Ἄμλετ ὁ μεταβληθεὶς ἡγεμονόπαῖς. Ἄλλ' ἄρα γε μὴ ἐν τῇ ἀποφάσει του ταύτη ἐξαλειφθῆ ἴσως καὶ τὸ πρὸς τὴν πτωχὴν Ὀφηλίαν σιωπηλὸν καὶ ἀπόκρυφον αἰσθημά του; Θελεῖ αὐτῆ ἀνθέξει εἰς τοιαύτην εἰμαρμένην;

Καὶ πόσον σκληρῶς παίζει μετὰ τῆς ἀνισχύρου ταύτης παρθενικῆς καρδίας πατήρ καὶ βασιλεὺς! Διότι ἄνοσιος παιδιὰ μετὰ τοῦ παρθενικοῦ αἰσθήματος εἶνε ὅλη ἡ ὑπὸ τοῦ βασιλέως φιλοτεχνηθεῖσα σκηνὴ μεταξύ Ὀφηλίας καὶ Ἄμλετ, ἐν ἣ ἐκείνος προσπαθεῖ διὰ τρόπον διπλωματικῶς αὐλικῆς νὰ μακνεύσῃ τὴν αἰτίαν τῆς παραφροσύνης τοῦ τελευταίου. Ἀκόμη καὶ προσβολὰς ὀφείλει ἡ τλήμων κόρη νὰ ὑπομείνῃ παρ' ἐκείνου, ὅν ἡ ψυχὴ αὐτῆς λατρεύει.

Ἄμλετ. Χὰ Χὰ! Εἶθε ἐνάρτετος;

Ὁρμηλία. Εὐμένεστατε, Κύριε! Πόσον ἀσθενὲς αὐτὸ τὸ «Εὐμένεστατε Κύριε» ἐναντίον τῆς ἐπονειδίστου ταύτης εἰρωνείας!

Ἀμλετ. Σ' ἡγάπων ἄλλοτε. Ὁρμηλία. Πράγματι, Ὑψηλότατε, μοὶ ἐδώκατε νὰ τὸ πιστεύσω.

Ἀμλετ. Δὲν ὄφειλες νὰ μὲ πιστεύσης. Δὲν σέ ἡγάπων.

Ὁρμηλία. Τόσῳ περισσότερον ἡπατήθη. Ἀμλετ. Ὑπαγε εἰς μοναστήριον...

Μετὰ τοιαύτην ἀλγεινὴν σκηνὴν ποία ἄλλη φράσις δύναται νὰ ἔλθῃ εἰς τὰ χεῖλη τῆς Ὁρμηλίας, ἢ ἡ σπαρρακτικὴ ἐκείνη στοναχὴ;

«Τάλαινα ἐγὼ, ἧτις εἶδον ὅ,τι εἶδον, καὶ βλέπω ὅ,τι βλέπω!» Ἐπὶ λεπτοῦ εἰσέτι μίτου κρέμαται ἡ τύχη τῆς Ὁρμηλίας. Μετ' ὀλίγον θέλει οὗτος θραυσθῆ. Τὸ μοιραῖον ἐκεῖνο «δράμα ἐν δράματι» παρήλαθεν ἤδη. Ὁ Ἀμλετ εὐρίσκεται ἡδὴ παρὰ τῆ μητρὶ αὐτοῦ κεραυνῶν αὐτὴν διὰ τῶν πυρίνων λέξεών του. Ὁ «ἀδιδάκτος τρελλός» Πυλάριος, ὠτακουστὴς ὄπισθεν τοῦ παραπετάσματος, κραυγάζει εἰς βοήθειαν ματαίως, καὶ ἀποθνήσκει ἐκεῖ «ὡς ποντικός».

Τὸ θλιβερόν τοῦτο τέλος ἐνὸς σχεδὸν ἀφορήτου γέροντος, ὅστις ὅμως ἦτο πατὴρ αὐτῆς, πλήττει τὴν Ὁρμηλίαν θανασίμως. Διὰ τελευταίαν φορὰν ἐμφανίζεται, ἐστεμμένη ἀχύρινον στέφανον καὶ ψάλλουσα:

Πέθανε, εἶναι καιρὸς
Κόρη μου εἶναι νεκρὸς!
Καὶ τοῦ εἶχαν βάλει
στίμμα στὸ κεφάλι,
Καὶ στὰ πόδια ἕνα λιθάρι

Καὶ ἐκείνη ἡ ἀγνώσ «Ὁρμηλικὴ» ἐρωτοτροπία περὶ ἐρωτικῆς πίστεως μετὰ τοῦ ἐκ «μουσελίνης πύλου τῆς καὶ τῶν ὑποδημάτων»!

Μία μόνη στιγμή ἰκανοποίησεως ὑπάρχει ἐν ὅλῃ ταύτῃ τῇ ρεμβώδει, σκληρῶς κλονισθεῖσα παρθενικῇ ὑπάρξει, καὶ ἡ στιγμή αὕτη—ὡ σκληρὰ εἰρωνεία τῆς Τύχης—ἐρχεται λίαν ἄργα. Εἶνε ἡ στιγμή καθ' ἣν ὁ Ἀμλετ, παλαιῶν μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς Λαέρτου, πηδᾷ ἐντός τοῦ τάφου τῆς:

Ἠγάπησα
τὴν Ὁρμηλίαν ἀδελφοὶ τρισμῦροι
μὲ ὅλην τὴν ἀγάπην των δὲν ἔβθανον
τὸν ἔρωτά μου...

Λοιπὸν ἡγάπηθη! Ἐκείνη ὅμως, ἧτις ἐνέπνευσε τοιοῦτον ἔρωτα φεῦ δὲν τὸ ἀκούει πλέον.

(ἀκολουθεῖ)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΗΣ

Η Α Σ Κ Η Σ Ι Σ ΕΝ ΤΩ ΖΩΙΚΩ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩ ΒΙΩ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

(Συνέχεια ἴδε ἀριθμ. 67).

III

Ἡ Γυμναστική. — Πῶς ἀνεπτύχθη, καὶ ἐμορφώθη. — Ἡ πρώτη αὐτῆς διεύθυνσις—Τὸ σύστημα τῶν γραμμωτῶν μυῶν καὶ ἡ σημασία αὐτοῦ—Ἡ κίνησις καὶ ἡ μιμικὴ—Φυσιολογία τῶν κινήσεων καὶ ἐπιδρασις τῆς ἀσκήσεως αὐτῶν.

Ἡ κυρίως *Γυμναστική*, ὡς ἀνεπτύχθη καὶ ἐμορφώθη, κατ' ἀπλὴν μὲν ἐμπειρίαν παρὰ τοῖς ἀρχαιοτάτοις τῶν λαῶν, κατὰ γῶσιν δὲ καὶ συνείδησιν, καὶ ἐξ ἐνδελεχοῦς παρατηρήσεως ἐν τῷ νεωτέρῳ πολιτισμῷ, ἀποτελέσασα ἕνα τῶν σπουδαιοτέρων κλάδων τῆς παιδαγωγικῆς, ἐστράφη ἀνεκάθεν καὶ στρέφεται περὶ τὰ ἐξωτερικώτερα ὄργανα τῆς ζωῆς καὶ μάλιστα τὰ περγαζόμενα τὰς κινήσεις. Ἐπὶ τοῦ σκοποῦ τούτου διεμόρφωσε τὰς διαφόρους αὐτῆς μεθόδους καὶ τὰ μέσα, ἐρύθμισε δὲ τὰ παραγγέλματα αὐτῆς καὶ τὰ τεχνικὰ ὄργανα. Ἡ σφαῖρα τῶν ὑπερτέρων λειτουργιῶν τοῦ ἀνθρώπινου ὀργανισμοῦ, ὁ κόσμος τῶν αἰσθήσεων καὶ τῆς διανοίας, ἀφέθησαν εἰς τοὺς ὑψηλοτέρους κλάδους τῆς παιδαγωγικῆς καὶ ἐθεωρήθησαν ἀλλότρια ὅπως καὶ ὑπέριτερα τῶν κατὰ τὴν σωματικὴν τελειότητα ἀλλοτρία δὲ καὶ ἄσχετος, ἂν μὴ πολεμία, ἢ ἀνάπτυξις ἐκατέρων. Καὶ ἔκτοτε μὲν, διὰ τῶν προόδων τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν νέων κατακτήσεων τῆς ψυχολογίας, συνδεθείσης ἀρρήκτως πρὸς τὴν φυσιολογίαν καὶ ἀποτελεσάσης τὸν εὐρὺν καὶ ὑπέροχον κλάδον τῆς Φυσιολογικῆς Ψυχολογίας, τὰ διεσπῶτα σημεῖα προσήγγισαν, καὶ αἱ δύο μεγάλαι σφαῖραι τῆς ἀνθρωπίνης ὑποστάσεως, ἐρήψαντο ἐν πολλοῖς ἀλλήλων. Ἀνεξαρτήτως ὅμως τῆς ἐνότητος ταύτης τῶν ἀνθρωπίνων λειτουργιῶν, ἧτις θέλει μελετηθῆ εὐρύτερον ἐν ἰδίῳ κεφαλαίῳ ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐνότητα καὶ τὴν ἀλληλεξαρτησίαν τῶν μέσων, δι' ὧν σκοπεῖται ἡ ἀνάπτυξις καὶ τελείωσις αὐτῶν, ἡ στοιχειώδης διαίρεσις τῶν ἐκδηλώσεων τῆς ζωῆς, εἰς ζωϊκὰς καὶ πνευματικὰς, διὰ λόγους τοῦλάχιστον περιγραφῆς καὶ ταξινομήσεως ἀναγκαίως ὑφίσταται καὶ θὰ ὑφίσταται.

Τὰ ἐξωτερικώτερα τῆς ζωῆς ὄργανα καὶ ἡ ἠμότιμος αὐτῶν ἀνάπτυξις καὶ μόρφωσις εἶπομεν ὅτι ἀπέτελεσαν ἀνεκάθεν τὸ μέλημα τῆς παιδαγωγικῆς γυμναστικῆς. Τὰ ὄργανα ταῦτα ἀποτελεῖ κυρίως τὸ εὐρὺ καὶ ποικίλον σύστημα τῶν γραμμωτῶν καλουμένων μυῶν. Ὁ γραμμωτὸς μῦς κατέχει ἐπίσημον θέσιν, τῇ ἀληθείᾳ, ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ ὀργανισμῷ. Συνδέων τὰ ὀστεῶδη αὐτοῦ μέρη ὑπὸ ποικίλας μορφᾶς, ποῦ μὲν ἀτρακτοειδῆς, ποῦ δὲ πεπλατυσμένος, δακτυλοειδῆς ἢ σκωληκοειδῆς καὶ ἀπαρτίζων σύστημα μοχλῶν μετὰ τῶν ὀστέων, ὑπὸ τὰς θαψιλεστέρας ποικίλας δράσεως, ἀπεργάζε-

ται τὰς ποικιλωτέρας κινήσεις. Πεπρωκισμένος ὑπὸ τῆς ἐλαστικότητος, τῆς ἐρεθισιμότητος καὶ τῆς ἠλεκτροκινητηρίου δυνάμεως, οὐ μόνον κινεῖ καὶ μεταφέρει τὸν ἄνθρωπον καὶ μεταβάλλει τὰς θέσεις τῶν μελῶν αὐτοῦ, κατὰ τὰς διαφόρους ἀνάγκας, ἀλλὰ δίδει καὶ τὴν μορφήν εἰς τὸ σῶμα καὶ καλύπτει τὰς μεγάλας κοιλότητας αὐτοῦ καὶ τὴν πρώτην κατέχει θέσιν ἐν τῇ μιμικῇ, τῇ ἀφώνῳ ἐξωτερικεύσει δηλαδὴ τῶν ἐνδιάθετων συναισθημάτων, μέγας καὶ ἰσοδύναμος πολλὰς ἀνταγωνιστῆς τοῦ ἐνάρθρου λόγου. Τί ἄλλο ἀπαρτίζει τὸ εὐγραφεῖς τῶν ὠλεων τῆς γυναικὸς καὶ τὸ κάλλος τῶν βραχιόνων καὶ τῆς γαστροκνημίας τὸ τορευτὸν, καὶ τὸ ἠδέως ἀναπαλλόμενον παρθενικὸν στήθος, τὸ προβάλλον εἰς ἀγκάλισμα χειρῶν πληθες, κατὰ τὸν Λουκιανόν καὶ τῶν ἐνερευθῶν παρεῶν τὴν καμπυλότητα, καὶ τοῦ ὡς ἀπ' ἐλέφαντος πριστοῦ τραχήλου τὸ κάλλος, καὶ τοῦ στόματος τὴν ἀρμογὴν καὶ τῶν δακτύλων τὸ εὐαγῶνον; Ἡ τέχνη ἀπήθανατισε τὴν ἐκπαγλὸν ἀρμονίαν τοῦ μυϊκοῦ συστήματος τῆς γυναικὸς διὰ τῶν παραστάσεων αὐτῆς ἐπὶ τοῦ μαρμαρίου καὶ τῆς ὀθόνης. Ἀλλὰ καὶ τῶν ἀνδρικῶν μελῶν τὸ ἀρρενωπόν, τίς δίδει εἰ μὴ ὁ μῦς, τοῦ ὅπου αἱ προβάλλουσαι γαστέρες καὶ αἱ τῶν τενόντων καταρῦσις ἀγγέλλουσι τὸ μένος τὸ ἀνδρικὸν πρὸς τὴν πάλιν τοῦ βίου, παρὰ τοῖς ἀρχεγονοῖς μαλιστα ἀνθρώποις. Οἱ ὕπατοι τῶν καλλιτεχνῶν τῆς ἀρχαιότητος, οἱ προαγαγόντες τὴν πλαστικότητα τῆς γλυπτικῆς εἰς τὸ ζῶτον καὶ ἐξακρίσαντες τὰς κορυφὰς τῆς τέχνης, ἐμελέτησαν ὑπὲρ πάντα τὴν ἀνατομικὴν καὶ φυσιολογίαν τῶν μυῶν καὶ ἀποτέλεσμα τῆς ἐμπειρικῆς αὐτῶν μελέτης ὑπῆρξαν αἱ ἐξοχοὶ παραστάσεις, οἱ ἀνδριάντες καὶ τὰ ἀνάγλυφα συμπλέγματα, ἐνθα αἱ ἀντιθέσεις τῆς θηλείας καὶ τῆς ἀνδρικῆς καλλονῆς, παρέχουσι τὰ ἐξοχώτερα τῶν θεαμάτων. Ἀλλὰ μὴ καὶ ἐν τῇ μιμικῇ, ὡς εἶπομεν, τῇ διὰ τῆς φυσιογνωμίας δηλαδὴ καὶ τῶν λοιπῶν κινήσεων ἐξωτερικεύσει τοῦ ἐνδοτέρου κόσμου, ὁ μῦς δὲν εἶνε ὁ ἐντελέστερος λειτουργὸς τῆς διανοίας; Θεωρήσατε τὸ νεκρὸν καὶ ἀπεψιλωμένον κρανίον, τὸ ἀποκείμενον ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ ἀνατόμου. Οὐδεμία ἐκφρασις. Καὶ ἐν τῇ μοιχαῖ ἀκόμη, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἀπέμειναν ἀπεξηραμένοι οἱ μῦς, διακρίνει τις ἔχνος ἐκφράσεως καὶ ζωῆς, οὐδὲν ὅμως ἐν τῷ ἀπογεγυμνωμένῳ καὶ λιποσαρκῶ κρανίῳ. Γνωστὴ εἶνε ἡ ἀποστροφή τοῦ Ἀμλετοῦ πρὸς τὸ κρανίον τοῦ Yorick ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ νεκροταφείου. Ἀλλὰ προχειρότερον καὶ θλιβερώτερον παράδειγμα παρέχουσι οἱ ὑπὸ τῆς φρικώδους νόσου τῆς σκληροδερμίας κατελημμένοι. Τὰ λεπτότερα συναισθήματα, αἱ ὑψηλότεραι ἰδέαι σχηματίζονται ἴσως ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ, οὐδεμία ὅμως ἐκφρασις ἢ ἔχνος αὐτῶν ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ. Αἱ ποικίλαι διαθέσεις τῶν ἐπιπολαίων προσωπικῶν μυῶν οὐδεμίαν παρουσιάζουσι κίνησιν ἐπὶ τῆς πλακῆς τοῦ ἀπαισιῶς ἀπεσκληρημένου δέρματος. Τὸ μειδιάμα τὸ λεπτόν καὶ τὸ λεληθός, ἡ ἐρωτικὴ χάρις, οἱ γελασίνοι τῶν παρεῶν, τῆς σοφίας τὸ ἐπιβάλλον, τῆς εἰρωνείας τὸ μειδιάμα, τοῦ πένθους ἡ συμπαθὲς κατῆφρα, τῆς χαρᾶς ἡ φάυσις, καὶ ἡ μυριώνυμος καὶ ἐπάλληλος παραλλαγὴ τῆς φυσιογνωμίας, πάν-

τα εἶνε ἔργον τοῦ σοφῶς ἠρμοσμένου συστήματος τῶν μυῶν.

Ἐπισημοτάτην οὕτω θέσιν κατέχει τὸ σύστημα τῶν γραμμωτῶν μυῶν ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ ὀργανισμῷ. Ἀλλὰ πρὸς ἐπιτέλεισιν τῶν πολυωνύμων αὐτοῦ λειτουργιῶν καὶ πρὸς ἄρτιαν πληρῶσιν τῶν τεταγμένων αὐτῶ ἔργων ἔχει ἀνάγκη ἀκεραιᾶς τῆς ζωτικότητος αὐτοῦ καὶ πλήρους τῆς εὐρωστίας καὶ εὐεξίας. Πρὸς τοῦτο ἔχει ἀνάγκη κανονικῆς καὶ ἠμοτίμου ἀπασχολήσεως καὶ δράσεως. Ὡς πᾶν μὴ ὄρων ἐν τῇ φύσει θνήσκει καὶ ἀπόλλυται, οὕτω καὶ ὁ μῦς, ὁ καταδικασθεὶς εἰς ἀργίαν ἀποθνήσκει μερικῶς. Θνήσκει δὲ ὁ μῦς ὁ μὴ ἐργαζόμενος, διότι τρέφεται ἀτελῶς. Τὸ βιβλικὸν ῥῆμα: «ὁ μὴ ἐργαζόμενος μὴ ἐσθιέτω» ἐν τοῖς νόμοις τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ ἔχει πλήρη ὑπόστασιν. Ὁ ζωογόνος τροφεὺς τῶν ἀνθρωπίνων ὀργάνων, τὸ αἷμα, ἐκεῖ φέρεται θαψιλῆς καὶ ἐκεῖ τρέφει, ἐνθα ἐργασία καὶ κίνησις. Ὅπου ἀδρανεῖα καὶ στάσις, ὀλίγον φέρεται καὶ μικρὸν τρέφει. Τοῦ θανάτου δὲ τούτου τοῦ μυϊκοῦ ἔχομεν προφανῆ τὰ φαινόμενα. Ὡς ἐν τῷ καθολικῷ θανάτῳ, ὅτε κατελύθη πᾶσα ζωὴ καὶ κίνησις, ἔχομεν τὸ φαινόμενον τῆς νεκρικῆς ἀκαμψίας, ὀφειλομένης εἰς τὴν καθολικὴν κατάλυσιν τῆς λειτουργίας τοῦ μυϊκοῦ συστήματος, οὕτως ἔχομεν καὶ μερικοὺς θανάτους τμημάτων ὄλων τοῦ συστήματος τούτου. Ὡς πῆγνυται ἐν τῷ νεκρῷ μὴ ἡ ἠμοειδὴν ἢ συντονιστὴν ὑπὸ τῶν σχηματιζομένων ὀξέων, παυομένης τῆς ἐναλλαγῆς τῆς ὕλης καὶ τῆς φυσιολογικῆς καύσεως, οὕτως ἐπὶ μυῶν καταδικασθέντων εἰς παρατεταμένην καὶ διαρκῆ ἀκίνησιν καὶ πρὸς οὐς ὀλίγα προσέρχονται τὰ θρεπτικὰ στοιχεῖα, ἀπόλλυται βαθμηδὸν ἡ ἐρεθισιμότης καὶ ἡ ἐλαστικότης, ἐντεῦθεν δὲ ἡ δυσκίνησις, ἡ εἰς ὄγκον καὶ σύστασιν ἐλάττωσις τοῦ μῦος καὶ ἡ ἀσχημία αὐτοῦ. Ἐργαζόμενος ἐξ ἐναντίου ὁ μῦς, ἵνα προσπορισθῇ τὴν ἀναγκαίαν αὐτῷ δύναμιν, ἔχει ἀνάγκη παραγωγῆς πλείονος θερμότητος, ἵνα μεταβάλλῃ ταύτην εἰς δύναμιν, καὶ τρέφεται καὶ ἀναπνέει ζωηρότερον, εἰσπνέων ὀξυγόνον καὶ ἐκλύων ἀνθρακικὸν ὀξύ. κατακαίων δὲ ζωηρότερον ὕδρογονάνθρακα καὶ λίπη! Τὰ θρεπτικὰ δηλονότι στοιχεῖα ἀφθονώτερα προσκομίζονται αὐτῷ, τρέφεται ἄρα καὶ εὐεκτεῖ αὐτός, τὸ δὲ καθόλου σύστημα τῆς κυκλοφορίας ζωογονεῖται ἐντεῦθεν καὶ ἡ ἀπαραίτητος τῷ ὀργανισμῷ φυσιολογικὴ θερμοκρασία ἀναπτύσσεται. Ἐντεῦθεν δ' ἐξηγεῖται διατὶ ἡ ἄσκησις τοῦ μυϊκοῦ συστήματος οὐ μόνον αὐτὸ τρέφει καὶ διαμορφεῖ καὶ καλλύνει, ἀλλὰ καὶ τὰς καθολικὰς λειτουργίας τοῦ ὀργανισμοῦ προάγει καὶ τὴν διατροφήν τῶν εὐγενεστέρων συστημάτων καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς ἐναλ-

1) Ὁ Liebig εἶχεν ἀποδώσῃ εἰς τὰ λευκοματσοειδῆ τὴν μυϊκὴν ἐργασίαν, ἐπομένως ὁ μῦς, κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην, ἤθελε κατακίη καὶ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ οὐσίαν. Τὸ ἐπὶ τῆς ἀναβάσεως ὅμως τῶν Ἐλβετικῶν Ἀλπεων πείραμα τοῦ Fick καὶ Wilsenous, κατέδειξεν ὅτι τὸ ποσὸν τῆς οὐρίας (λείψανον τῆς καύσεως τῶν λευκοματσοειδῶν) δὲν ἤβηκεν μετὰ πολὺν ὄρομον ἐν τοῖς οὖροις καὶ ἐπομένως ὅτι οὐχὶ λευκοματσοειδῆ, ἀλλ' ὕδρογονάνθρακα καὶ λίπη κατακαίει ὁ μῦς. (Physiologie: Küss et Duval).

λαγήν τῆς ὕλης ζωपुरεῖ, καὶ ἐντεῦθεν πάλιν προκύπτει ἡ μεγάλη καὶ εὐεργετικὴ σημασία τῆς ἀσκήσεως καὶ τῆς γυμναστικῆς καὶ τὰ πολλαπλὰ αὐτῶν εὐεργετήματα.

Ἄλλ' ἡ ἐργασία καὶ ἄσκησις τοῦ μυϊκοῦ συστήματος, ἵνα παραγάγῃ καθολικῶς ἀγαθὰ ἀποτελέσματα, δεῖν νὰ διέπῃται ὑπὸ κανόνων τινῶν, ὀφείλει δηλαδὴ νὰ ᾖ ὁμότιμος, γενικὴ καὶ μετρία· ὁμότιμος μὲν καὶ γενικὴ ἵνα ἡ θρέψις ἀποβαίῃ πανταχοῦ σύμμετρος, μετρία δὲ ἵνα μὴ ἐπέλθῃ δυσαναλογία μεταξύ προσλήψεως καὶ καταναλώσεως τῆς ὕλης. Ἐνθάδε ἐγκρίεται τὸ ἔργον τῆς γυμναστικῆς, ἧτις διὰ μετρίας καὶ λογιζομένης ἀσκήσεως, ἐπιστημονικῶς καθωρισμένης καὶ ἡρμοσμένης πρὸς τὴν ποικίλιαν τῶν περιστάσεων, σκοπὸν ἔχει τὸ μὲν μυϊκὸν σύστημα καταλλήλως νάναπτύξῃ, ἰσορροποῦσα τὴν ἐκ τῶν βιολογικῶν ἐνασχολήσεων ἀνισορροπὸν αὐτοῦ ἢ ἀτελεῖ δρᾶσιν, τὴν δὲ καθόλου θρέψιν καὶ εὐεξίαν τοῦ σώματος νὰ προαγάγῃ. Ποσάκις ὄντως ἡ ἐξ ἐπαγγέλματος καὶ ὑπερτέρας ἀνάγκης ἄσκησις ὠρισμένου συστήματος συναγωνιστῶν μυῶν δὲν ἐπὶνεγκεν ἀτροφίαν εἰς τὸ σύστημα τῶν ἀνταγωνιστῶν καὶ πόσαι ἐντεῦθεν δυσμορφίαι καὶ πλημμέλειαι. Ποσάκις π. χ. ἄτομον τι, ἀσκῶν τοὺς καμπτήρας μὲς μέλους τινος, δὲν ἀποκαθιστᾷ ἀτροφικωτέροισι τοὺς ἐκτείνοντας, ἢ ἀσκῶν τοὺς προσαγωγούς δὲν καθιστᾷ ἀτροφικωτέροισι τοὺς ἀπαγωγούς; Καὶ ἔχομεν πρόχειρον καὶ γνωστὸν τοῖς πᾶσι τὸ παράδειγμα τῶν σφυρηλατούντων σιδηρουργῶν, οἵτινες βαδίζουσι συνήθως κρατοῦντες τοὺς πῆχεις κεκαμένους πρὸς τοὺς βραχίονας, οὐχὶ ἐξ ἰδιοτροπίας βεβαίως, ἀλλὰ διότι ἐκ τῆς ἐπὶ τοῦ ἄκμονος συνεχοῦς αὐτῶν ἐργασίας, κατέλυσαν τὴν μεταξύ συναγωνιστῶν καὶ ἀνταγωνιστῶν μυῶν τοῦ βραχίονος ἰσορροπίαν. Καὶ ταῦτα μὲν καὶ τὰ τοιαῦτα σκοπεῖ νὰ ἐπανορθώσῃ ἡ γυμναστικὴ. Πρὸς τοῦτο ὅμως, ὡς εἶπομεν ἀνάγκη νὰ διέπῃται καὶ νὰ κανονίζηται καὶ νὰ ἀρμόζηται πρὸς τὰς περιστάσεις, ὑπὸ τῶν ἐπιστημονικῶν νόμων καὶ τῆς ἐνδεδειγμένης παρατηρήσεως, ἄλλως, ἄμεθοδως γινομένη, ἀποβαίνει πολλὰκις ἀφορμὴ πολλῶν καὶ ἀναποτρέπτων ἀτυχημάτων. Ἄλογος χρῆσις γυμναστικῶν ἀγῶνων, ἐκτὸς τῶν γενικῶν ζημιῶν ἃς ἐπάγεται εἰς τὸν ὀργανισμόν, δύναται νάποθῇ αἰτία πολλαπλῶν τοπικῶν παθήσεων. Ῥήξις τῶν μυϊκῶν ἰνῶν καὶ τῶν ὀστεωδῶν ἀποφύσεων, ἐφ' ὧν καταφύονται αὐταί, ἀναφέρονται ὡς ἀποτελέσματα ἀμεθόδων γυμνασμάτων, προκαλούντων ἰσχυρὰς καὶ αἰφνιδίως συνολικὰς τῶν μυῶν. Ὁ ἀχιλλεῖος τένων, τὸ ὠλέκρανον, τὸ διάφραγμα ἀκόμη λέγονται βραχύνεσθαι πολλὰκις ἐξ ὁμοίων αἰτιῶν. Ἄλλὰ καὶ μετρία εἶπομεν ὅτι ὀφείλει νὰ ᾖ ἡ ἄσκησις, ἵνα μὴ ἐπέλθῃ ἀνισορροπία μεταξύ προσαγωγῆς καὶ καταναλώσεως. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀνισορροπίας ταύτης ἀποβαίνουσι τῇ ἀληθείᾳ ὀλέθρια τῷ ὀργανισμῷ. Νεαρὰ κόρη, ἐπταετίας, καλῆς συστάσεως, προσῆλθε ποτὲ ἵνα ζητήσῃ τὴν ἱατρικὴν ἀρωγὴν τοῦ διασήμου ὑγιεινολόγου M. Levy, διότι ἄνευ λόγου ἔβαινε ἀπὸ τινος σημαντικῶς ἀπισχανομένη! Μετὰ πολλὰς ἐρωτήσεις ἀνεκάλυψεν ὁ Levy

1) Michel Levy: Traité d'Hygiène, publique et privée.

ὅτι ἡ μήτηρ τῆς κόρης ὑπέβαλλεν αὐτὴν εἰς λίαν ἐκτεταμένους διὰ τὴν ἡλικίαν αὐτῆς περιπάτους, πρὸς σκοπὸν ὑγιεινόν. Ἡ ἀπαγόρευσις τῶν ἐκτεταμένων τούτων περιπάτων ἐπανήγαγε τὴν κόρην εἰς τὴν προτέραν αὐτῆς θρέψιν καὶ εὐεξίαν. Τοιαῦται ὑπέμετροι ἀσκήσεις καὶ πολλὰς ἄλλας ἀνωμαλίας τῆς θρέψεως δύναται νὰ ἐπενέγκωσι. Ἐκτὸς τοῦ μυϊκοῦ καμάτου, μυωδνίαι, ὀδυνηραὶ συνολικαὶ τῶν μυϊκῶν ἰνῶν, γενικὴ ἐξασθένησις, ἀπίσχυναισι, τοῦ σώματος καὶ τὰ παραπλήσια εἰσὶν ἀποτελέσματα τῶν ὑπερβολῶν τούτων. Ἡ δυσαναλογία αὕτη, κατὰ τὸν Λεβὺ μεταξύ προσλήψεως, ὕπνου, καὶ καταναλώσεως, συγκεφαλαῖοι, κατὰ τὰ τρία πέμπτα, τὴν παθογένειαν καὶ τὴν θνησιμότητα τῶν κατωτέρων κοινωνικῶν τάξεων. Καὶ εἶχε δίκαιον ἄρα ὁ γυμναστικὸς Paz, ἀποφαίνόμενος ὅτι τὸ ἐλαττώσαι τὰς φυσικὰς ἐργασίας παρὰ τῷ ἐργάτῃ καὶ αὐξῆσαι αὐτάς παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ κόσμου, εἶνε ἐν τῶν σπουδαιωτέρων κοινωνικῶν ζητημάτων, ἃτινα δεῖν νάπασχολήσῃ τοὺς οικονομολόγους καὶ τοὺς φιλανθρώπους, καὶ τοῦ ὁποῦο τὴν πρώτην συνθήκην σκοπὸν ἔχει νὰ πληρῶσῃ ἡ ἐπιστημονικὴ γυμναστικὴ.

(Ἔπεται συνέχεια)

Δρ. Π. Κ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

ΤΟΥ

Α. ΠΕΤΡΙΔΟΥ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΟΥ ΑΕΙΜΝΗΣΤΟΥ ΑΝΔΡΟΥΣΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΙΩΣΗΦ

ΓΙΟΥΡΓΟΥ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΉΡΑΝ ΗΜΕΩΝ ΠΡΑΜΑΒΤΑΔΙΝ ΤΟΥ 1821 (1)

«Θεὸς ἡγήσθη παντὸς ἔργου καὶ λόγου»

«Ἐπειδὴ καὶ κατὰ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον, καὶ ἀνόστιον εἶναι καὶ ἐπικίνδυνον, ὁ μὲν βίος καὶ ἡ ζωὴ τῶν ἀσέβων νὰ καθιστορῆται καὶ περιγράφηται, ἡ δὲ πολιτεία τῶν κατὰ Χριστὸν ζησάντων νὰ σιωπᾷται καὶ παραβλέπηται, διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ ἔκρινα ἀναγκαῖον νὰ καθιστορῆσω τὸν βίον τοῦ ἀοιδίμου αὐταδέλφου μου Ἀνδρούσης ἢ Μεσσῆνης Ἰωσήφ, τοῦτο μὲν ἵν' ἀποπληρώσω τὰ πρὸς αὐτὸν ἀπειρα χρεὴ μου, τοῦτο δὲ ἵνα παραιτήσω ὑπόμνημα τοῖς μεταγενεστέροις εἰς ὠφέλειαν, ὅτι ὁ ὑπομνηματιζόμενος βίος τῶν θεοφιλῶν ἀνδρῶν ἔλκει ὡς ὁ μαγνήτης τὸν σίδηρον εἰς μίμησιν.

1) Ἡ βιογραφία αὕτη, συντεταγμένη ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἰωσήφ, ἔμενον ἀνέκδοτος παρὰ τῷ ἀνεψιῷ αὐτοῦ Κ. Κωνσταντινίδῃ ἐν Νησίῳ, ἀντέγραψα δὲ ταύτην ὡς ἔχει ἐν πρωτοτύπῳ, ὅπως δημοσιεύσῃ ἐν τῷ «Ἀπόλλωνι», ὡς λίαν σημαντικὴν καὶ πολλὰ τῆς ἐπαναστάσεως πράγματα διαφωτίζουσαν καὶ συνεπῶς λίαν χρήσιμον διὰ τὸν ἱστορικὸν τῆς νέας ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος

Α. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

Ἡ πρωτεύουσα πόλις τῆς Πελοποννήσου, ἡ Τρίπολις, ὑπῆρχεν ἡ πατρίς αὐτοῦ· γεννήτορες Νικόλαος καὶ Παναγιούλα, ἀμφότεροι Χριστιανοὶ θεοφιλέστατοι, μετὰ πάντων ἔχοντες τὴν χριστιανικὴν ἀγάπην, πρῶτοι, ἀμνησικακοὶ καὶ ἐλεητήμονες. Ἐξ αὐτῶν ἐγεννήθη ὁ Ἰωσήφ καὶ ἕτεροι τέσσαρες υἱοί, Παναγιώτης, Γεώργιος, Σπυρίδων καὶ Κωνσταντῖνος ἐγὼ, καὶ δύο θυγατέρες· ὁ Ἰωσήφ ἐξ αὐτῆς τῆς παιδικῆς ἡλικίας του εἰδείκνυε γεροντικὴν σύνεσιν, συναναστροφόμενος πάντοτε μετὰ γηραιῶν καὶ ἱερῶν, ἀποσταστροφόμενος τὰ παιδικὰ παίγνια καὶ ἤκουε μετὰ προσοχῆς τὰ ὅσα τιμία καὶ σεμνά, τὰ ὅποια καὶ ἐδιηγείτο τοῖς γονεῦσιν αὐτοῦ, οἵτινες προβλέποντες τὴν εἰς τὰ καλὰ πρόοδον τοῦ υἱοῦ των, παρέδωσαν αὐτόν, ἐπταετῆ, εἰς παιδαγωγὸν διδάσκαλον διὰ νὰ διδαχθῇ τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῶν γραμμάτων, καὶ ἐν ταχεῖ ἐπροχώρησεν ἄριστα.

Ἐν εἴτει δὲ 1770, ὅτε διεββάθη ὁ φρικτὸς μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας πόλεμος, καὶ ὅτε ἀπεστάτησεν ἡ Πελοπόννησος καὶ ἐλεηλατήθη καὶ ἐπυρπολήθη παρὰ τῶν Ὀθωμανῶν καὶ πολλὴ σφαγὴ ἐγένετο, ἀπώλεσεν ὅλα τὰ καλὰ τῆς, τὰ σχολεῖα τῆς καὶ, τὸ χεῖριστον, τοὺς διδασκάλους τῶν Ἑλληνικῶν μαθημάτων· τότε κατὰ τὸ ἔτος 1778 εἰς ἐκ τῆς κομοπόλεως Δημιτσάνης, διατρίβων εἰς Σμύρνην, καὶ ἐπανελθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ καὶ γενόμενος μοναχός, Ἐρασίμος ὀνομασθεὶς, ἀνήγειρε Σχολεῖον, συμπράκτορα ἔχων καὶ τὸν φειμνηστον Χ. Ἀγάπιον, ὅστις καὶ ἐδίδαξε πρῶτος εἰσεῖσε τὰ ἐγκύκλια Ἑλληνικὰ μαθήματα· ἐπομένως διεδόθη φήμη, ὅτι ἐν Δημιτσάνῃ συνέστη Σχολεῖον Ἑλληνικόν, καὶ ἀπ' ὅλης τῆς Πελοποννήσου συνέβησεν ἐν αὐτῷ ἀπάντων τῶν εὐκαταστάτων οἱ παῖδες. Τότε ἐν εἴτει 1781 ἐφοδιασθεὶς καὶ οὗτος παρὰ τοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ, ἐνδεκαετῆς μῶλις, ἀπῆλθεν εἰς Δημιτσάνην, καὶ εὐρῶν ἀντὶ τοῦ Χ. Ἀγαπίου, τὸν ἕτερον Ἀγάπιον, διδάσκαλον τῆς Σχολῆς, ἄνδρα θεσπέσιον καὶ πεπαιδευμένον εἰς τὰ ἐγκύκλια μαθήματα, ὅστις συνεσπούδασεν ἐν Σμύρνη παρὰ τῷ φειμνηστῷ διδασκάλῳ Ἱεροθέῳ, τῷ θαυμαστῷ ἐκείνῳ ἀνδρὶ, μετὰ τοῦ Χ. Ἀγαπίου, καὶ τοῦ ἀοιδίου πατριάρχου Γρηγορίου, τοῦ ἀπαρχονισθέντος ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς Ἑλλ. ἐπαναστάσεως 1821, παρέδθη εἰς αὐτόν, καὶ μετὰ τρία ἔτη τῆς ἐκεῖ μαθητευσέως του, μετεκαλέσθη παρὰ τοῦ διδασκάλου του τούτου καὶ ᾤκησεν ἐντὸς τοῦ σχολεῖου, λαθόντος εὐχαρίστησιν διὰ τὴν ἐπὶ τὰ κρείττω πρόοδόν του καὶ διὰ τὴν ἐνάρετον καὶ σωφρονεστάτην διαγωγὴν του. Διαμείνας λοιπὸν ἐν τῷ σχολεῖῳ ἐννέα ἔτη καὶ περατώσας τὰ μαθήματά του, ἔμεινε καὶ ἐν ἔτος ὡς ὑποδιδάσκαλος παραδίδων μαθήματα.

Ἀλλὰ πρὶν τελειώσῃ τὸ ἔτος τοῦτο, λαθὼν πληροφορίας, ὅτι πνέει τὰ λοιπῶν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, κατῆλθεν εἰς Τρίπολιν, καὶ εὐρῶν αὐτόν ἐτι ζῶντα ἐνηγκαλίσθη αὐτόν καὶ, ἀσπασάμενος τὴν δεξιάν του, ἐκάθησε πλησίον τῆς κλίνης του· ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ ἐκτείνας τὴν ἀδύνατον δεξιάν του καὶ κα-

ταφιλήσας τὰς παρειὰς αὐτοῦ ἀπέπνευσε μεθ' ἐνὸς βαθυτάτου στεναγμοῦ· κηδεύσας αὐτὸν υἱοπρεπῶς, ἐπέστρεψεν αὐθις εἰς Δημιτσάνην, παραβλέψας τὴν μητέρα μας δακρύουσαν πικρῶς, καὶ παρακαλοῦσαν αὐτὸν γοερῶς, ἵνα μείνῃ πλέον εἰς τὴν οἰκίαν μας, καὶ λαθὼν τὰς ἡνίας αὐτῆς ἐξοικονομήσῃ τὴν ἀδύνατον οικογένειάν μας· αὐτὸς δὲ πολυειδῶς παρηγορήσας αὐτὴν εἶπεν, ὅτι παραιτεῖ αὐτήν, τοὺς ἀδελφούς καὶ ἀδελφὰς εἰς τὴν πρόνοιαν τοῦ Ὑψίστου καὶ ὅτι ἐγκαίρως θέλει ἐπιστρέψῃ. Προπεμφθεὶς μὲ τὴς εὐχὰς τῆς μητρὸς μας ἀνεχώρησεν· ἀφοῦ δὲ ἐτελείωσε καὶ ὁ χρόνος τῆς ὑποδιδασκαλίας του, ἐζήτησε τὴν ἄδειαν καὶ εὐχὰς τοῦ διδασκάλου του καὶ λαθὼν αὐτάς ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα του καὶ ἐχαροποίησε τὴν οικογένειάν μας· ἀλλὰ δὲν ἐξῆρξεν εἰς τὰ τῆς ματαιότητος πράγματα τὰ ὄμματά του, ἀλλ' εὐθὺς κηρύξας ὅτι εἶναι πρόθυμος νὰ μεταδώσῃ τὰ μαθήματά του εἰς τοὺς υἱοὺς τῶν συμπολιτῶν του, εἰσηκούσθη ἠθέως ἡ αἰτήσις του, καὶ ἀμέσως ἠτοιμάσθη σχολεῖον πλησίον τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ταξιαρχῶν, ἐνθα συνέτρεξε πλῆθος μαθητῶν, τοὺς ὁποίους καὶ ἐδίδασκε σοφίαν καὶ ἀρετὴν μετὰ μεγάλης προθυμίας καὶ ζήλου· ἀλλὰ τῷ εἴτει 1789, ἐπειδὴ συνέβη λοιμικὴ νόσος καὶ ἐθέριζε πᾶσαν ἡλικίαν, μετέβη μετὰ τῆς οικογενείας μας εἰς Δολιανὰ, ὅπου καὶ ἐκεῖ συνᾶξας μαθητὰς παρέδιδε μαθήματα, μὴ διαλείπων ἀπ' ἐκκλησίας καθ' ἐκάστην ἑορτὴν νὰ κηρύττῃ καὶ τὸν ἱερὸν λόγον τοῦ Εὐαγγελίου, ὠφελῶν τοὺς ἀκροατὰς του, οἵτινες ἄχρι τοῦδε κηρύττουσιν, οἱ Δολιανίται, τὰς ὁποίας ψυχικὰς ὠφελείας παρ' αὐτοῦ ἔλαβον.

Διατρίβων ἐτι ἐκεῖσε εἰς Δολιανὰ, αἴφνης καὶ ἐν ὄρα νυκτός, μηδενὸς ἔχοντος εἰδῆσιν, συμπαραλαβὼν μίαν τῶν ἡμερῶν τὴν μητέρα μας, ἀπῆλθεν εἰς τὸ Ἱερὸν Μοναστήριον τοῦ ἁγίου Νικολάου τῶν Βαρῶν καὶ ἐκεῖρατο τὴν κόμην, γενόμενος μοναχός παρὰ τινος Ἀγιορείτου Νικοδήμου, ὀνομασθεὶς Ἰωσήφ, ἀντὶ Ἰωάννου, καὶ ἐπέστρεψεν ἐνδεδωμένος τὰ καλογηρικὰ ἱμάτια.

Μετὰ δὲ τὸν καθαρισμόν τοῦ μιάσματος τῆς πανώλους ἐπανήλθομεν εἰς Τρίπολιν, καὶ ἐπειδὴ ὁ ἀρχιερεὺς τῆς Τριπόλεως, Ἀμυκλῶν, κ. Νικηφόρος Κοτζιάς, γέρον ὢν καὶ πιεζόμενος ἐκ τῆς χειροποδαλίας θεινῶς, ἄλλως τε καὶ παιδείας ἀμέτοχος, διὰ πολλῶν συγγενῶν τε καὶ φίλων μεσιτειῶν προσεκολλήθη αὐτῷ, χειροτονηθεὶς παρ' αὐτοῦ Ἱεροδιάκονος καὶ ἦτον εἰς τὸν μακαρίτην ἐκείνον ὄμμα καὶ ψυχὴ ὡς ἄλλος Ἀαρὼν τῷ Μωυσῇ· ἔμεινε παρ' αὐτῷ 14 ὀλόκληρα ἔτη, ὑπηρετῶν αὐτῷ μετὰ πάσης ἐμπιστοσύνης, εὐκρινείας καὶ καθαρότητος, εἶχε τὰ πάντα τῆς Ἐπισκοπῆς εἰς τὴν διαχείρισίν του καὶ ἦν Ἄργος πολυόμματος εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ Ὀδυσσεὺς πολύμητις εἰς τὰ πολιτικά, ἠγινόμενος τοῖς πᾶσι καὶ πάντα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσῃ, κατὰ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον· ἀπασαί αἱ διαφοραὶ τῶν πολιτῶν καὶ χωρικῶν ἐθεωροῦντο παρ' αὐτοῦ μετὰ πάσης ἀπροσωπολήτου καὶ ἀδωρολήπτου δικαιοσύνης, δικάζων ὡς

ἐπὶ θρόνου τοῦ Θεοῦ παριστάμενος εἰς τὰς ἐπισήμους Δεσπο-
 τικὰς καὶ Θεομητορικὰς εορτὰς καὶ Κυριακὰς ἐδίδασκεν ἀπ'
 ἄμβωνος τῶν Ἐκκλησιῶν τὰ πλήθη τῶν ὀρθοδόξων τὰ σω-
 πτήρια λόγια· τὰ ἐνδύματά του ἦσαν κόσμια καὶ ταπεινά,
 κατεγίνετο τὴν ἡμέραν εἰς τὰ ἱερὰ χρέη ἀναφερόμενος εἰς
 τὸν γέροντά του, τὴν δὲ νύκτα εἰς συνεχεῖς μελέτας, λογο-
 γραφίας καὶ προτευχάς.

Ἐν τούτοις διάγων καὶ βλέπων τὴν τραχύτητα καὶ τὴν
 ἄλλην σκληρὰν κακοήθειαν τῶν Ὀθωμανῶν, ἔμενε ἀπαρά-
 κλητος, φρονῶν ἵνα μετακινήσῃ εἰς ἄλλο μέρος ἤσυχον καὶ
 ἠόπως εὐλεύθερον, καίτοι τοῦ μακαρίτου Ἀμυκλῶν ὑπο-
 σχεμένου ἐγκαίρως νὰ κάμῃ πρὸς αὐτὸν παραίτησιν τῆς Ἀρχιε-
 πτελείας του· ἐγὼ δὲ ὁ αὐτάδελφός του Κωνσταντῖνος, δια-
 τελιῶν πρὸ δύο ἐτῶν γραμματεὺς τοῦ ἀοιδίμου Μονεμβασ-
 σίας καὶ μαθὼν ἐν πεποιθήσει, ὅτι ὁ ἐπίσκοπος Ἀνδρούσης
 Κωνσταντῖνος, φθάσας εἰς ἔσχατον γῆρας, μέλλει νὰ παραι-
 τηθῆ, ἀρχιερατεύων ἐν ταύτῃ τῇ ἐπισκοπῇ ὑπὲρ τὰ 25
 ἔτη, ἔδωσα ἀφορμὴν καὶ προτροπὴν μὲ ἀνηκούσας ὀδηγίας
 τῷ αὐτάδελφῷ μοι τούτῳ, ὅστις, εἰσακουσθεὶς ἀμέσως καὶ
 συμφωνήσας, ἐπέμετρεσε τῷ ἐπισκόπῳ κ. Κωνσταντῖνῳ πρῶ-
 τον τὰ συμφωνηθέντα χρήματα, δηλαδὴ δύο χιλιάδας γρό-
 σια, διὰ τὰ ἐξόδα τὰ ὅποια εἶχε κάμει εἰς μίαν ἔμπελον,
 καὶ τέσσαρας χιλιάδας εἰς πληρωμὴν τῆς Ἐπισκοπῆς καὶ τῶν
 ἐγκαταλειφθέντων ἐν αὐτῇ διαφορῶν πραγμάτων· ἐπομέ-
 νως ἀπάντων τούτων τακτικῶς γενομένων, ἐνεχείρισε τῷ
 αὐτάδελφῷ μοι τὴν παραίτησίν του, μὲ δύο ἄλλας ἀποδεί-
 ξεις, διαλαμβάνουσας τὴν παραλαβὴν τῶν μετρητῶν, συ-
 ναινέσει τῶν Προστώτων καὶ τοῦ Λαοῦ τῆς ἐπαρχίας αὐ-
 τῆς· ἅμα δὲ ἔλαβεν ὁ αὐτάδελφός μοι τὰ ἔγγραφα ταῦτα,
 προειδὼν ἐμὲ πρῶτον, ἐπομένως ἔκαμε γνωστὰ καὶ τῷ Μη-
 τροπολίτῃ Ἁγίῳ Μονεμβασίας τὰ διατρέξαντα, ὅστις, εὐα-
 ρεστηθεὶς, καὶ χαρᾶς ἀπέβου πλησθεὶς, προσεκάλεσεν αὐ-
 τὸν ἵνα μεταβῆ εἰς Καλάμας καὶ λάβῃ τὸ ἀξίωμα τῆς
 Ἀρχιερωσύνης. Γενομένης τῆς προσκλήσεως ταύτης, ὁ γέ-
 ροντάς του Ἀμυκλῶν μετὰ τοῦ αὐτάδελφου του, Σωτηρίου
 Κουγιᾶ, δὲν ἔλειψαν ἀπὸ τοῦ νὰ κινήσωσι πάντα κάλων
 διὰ νὰ ἐμποδίσωσιν αὐτόν, καθὼς καὶ ὁ Λαὸς τῆς Τριπό-
 λεως ἐξελιπάρει μετὰ δακρύων. Ἄλλ' ἡ ἀποστροφή, ἣν
 ἔστωξε πρὸς τοὺς Ὀθωμανοὺς καὶ ἡ καθημεροσύνη καὶ ἀπα-
 ράμιλλος παρακίνησις ἡ ἐδική μου, διέκοψε τοὺς δεσμοὺς
 τῶν ἐμποδίων καὶ λαβῶν τὰς εὐχὰς τοῦ Γέροντός του καὶ
 προπεμφθεὶς ἄχρι τῆς Μάκρης παρὰ τῶν Ἱερέων καὶ λοιπῶν
 οἰκείων καὶ φίλων του κατήλθεν εἰς Καλάμας, 1806 ἔτει
 Ἀπριλίου 22· ἐχειροτονήθη ἱερεὺς παρὰ τοῦ προκατόχου
 του, τὴν δὲ ἐπαύριον, ἣτις ἔφερε τὴν εορτὴν τοῦ Ἁγίου Με-
 γαλομάρτυρος Γεωργίου, ἐχειροτονήθη Ἀρχιερεὺς παρὰ τοῦ
 Ἁγίου Μονεμβασίας κ. Χρυσάνθου, παρὰ τοῦ ἁγίου Ζαρ-
 νάτας κ. Παρθενίου καὶ παρὰ τοῦ προκατόχου του κ.
 Κωνσταντίου, ἐκτελεσθεῖσης μεγαλοπρεπῶς τῆς χειροτονίας,

ἡμέτρου Λαοῦ συβρέυσαντος, ὠμίλησεν λόγον σύντομον μὲν
 ἡγλαφυρὸν δὲ περὶ Ἀρχιερωσύνης καὶ ὁλαὸς ὄλος ἐνόησε ἔχου-
 σε δάκρυα· παρίσταντο εἰς τὴν χειροτονίαν πάντες οἱ προϋ-
 χοντες τῆς Ἐπαρχίας. Μετὰ τέσσαρας ἡμέρας μετέβη εἰς
 Νησίον, τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἐπαρχίας του, καὶ φθάσας
 εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Παμίου, εὖρε παῖδας, κλα-
 ῖδους, χερσὶ κατέχοντας καὶ ψάλλοντας μετὰ τοῦ διδασκα-
 λου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὄμνων· πλησιάζας δὲ πρὸς τὴν
 πόλιν εἶδε πλήθος Λαοῦ μετὰ τοῦ Ἱερατείου ὑποδεχόμενον
 τὸν Ἀρχιερέα του, ἐπορεύθη κατ' εὐθείαν εἰς τὸν ναὸν τῆς
 Ἐπισκοπῆς, ἐνθα εὐρῶν τὸν προκατόχον του ἐνεθρονίσθη
 κατὰ τὴν τάξιν καὶ ψαλλομένης τῆς δοξολογίας, ὠμίλη-
 σεν ἀρμόδιον καὶ πρόσφορον λόγον, καὶ εὐλογήσας τὸν λαὸν
 ἀνέβη εἰς τὴν ἐπισκοπὴν του. Ἦτο κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκεί-
 νην ὡς οὐδέποτε, τὰ πάντα χαρᾶς καὶ ἀγαλλιᾶσεως, καὶ
 μετὰ τινὰς ἡμέρας ὁ προκατόχος του ἀπῆλ' ἐν εἰς τὴν Ἁγι-
 ἰαν Λαύραν, τὸ Μοναστήριον, διὰ νὰ ἐγκαταβίωσῃ· ἡ δὲ
 Πανιερότης του λαβὼν τὰς ἡνίας ἐφρόντισεν ὑπὲρ τῆς εὐ-
 αταξίας τοῦ ἱεροῦ Κλήρου, ὑπὲρ τῆς εὐπρεπείας τῶν ἁγίων
 τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ ὑπὲρ τῆς κατὰ Χριστὸν πολιτείας
 τῶν ἐπαρχιωτῶν του, μὴ διαλείπων, ὡς καλὸς ποιμὴν, κατὰ
 πᾶσαν εορτὴν τε καὶ Κυριακὴν νὰ διδάσκῃ καὶ νὰ καθο-
 δηγῇ τὸ νοερόν του ποιμνιον εἰς τοὺς δρόμους τῆς σωτηρίας.
 Ἐντεῦθεν ἐγένετο γνωστός καὶ τῇ ἀγίᾳ τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ
 Ἐκκλησίᾳ, ἣτις κατὰ καιροὺς τὸν ἐτίμησε μὲ διαφορῶς
 Ἐξαρχίας.

Καὶ μάλιστα κατὰ τὸ ἔτος 1807· ὅτε ἐκηρύχθη πόλε-
 μος μετὰ τὴν Ῥωσσίαν καὶ Τουρκίαν, ἐδιωρίσθη παρὰ τῆς
 Ἐκκλησίας, Συνοδικῶς γραμμασι καὶ φερμανίσι τοῦ
 Ὀθωμανικοῦ Κράτους, νὰ περιέλθῃ πᾶσαν τὴν Πελοπόννη-
 σον, διδάσκων τὰ καθεστῶτα, καὶ δὲν ἀπέτυχε τοῦ σκοποῦ,
 διότι διὰ τὸ πιστόν του τοῦτο λειτουργήμα ἠξιώθη πολλῶν
 ἐπαίνων τε καὶ εὐχῶν, ὡς αἱ διασωζόμεναι εἰσέτι πατριαρ-
 χικαὶ ἐπιστολαὶ παριστώσι τοῦτο¹. Ἐπαῖτο εἰλικρινῶς
 παρὰ πάντων τῶν ἐγκρίτων Ἀρχιερέων τῆς Συνόδου, ἐξαιρέ-
 τως παρὰ τοῦ ἀοιδίμου Δέρκων κ. Γρηγορίου, ὅστις ἔτρεφε σκο-
 πὸν νὰ τὸν προβιάσῃ, μετακλῶν αὐτόν εἰς Κωνσταντινού-
 πολιν. Ἄλλ' αὐτὸς ἀναποκρινόμενος, ἠχαρίσται, παρκαλῶν
 τὴν Σεβασμιότητά του μόνον νὰ τὸν ἀγαπᾷ καὶ νὰ τὸν ἀφήσῃ
 εἰς τὴν μικρὰν ταύτην, ἐν ἣ ἐκλήθη θεοθεν, ἐπαρχίαν, ὅτι
 ἦτον ἀνὴρ ταπεινὸς καὶ δὲν ἐφρόνει ποτὲ τὰ ὑψηλότερα καὶ
 πομπώδη. Ἐν δὲ τῷ ἔτει 1820· 26 Δεκεμβρίου, ἐπειδὴ
 καὶ ἐγένετο εἰς ἅπασαν τὴν Μεσσηνίαν σεισμὸς μέγας καὶ
 ἔπεσον οἰκίαι, ἐφρονεῦθησαν ἄνθρωποι καὶ ἐπεκράτησεν ὑπὲρ
 τοὺς δύο μῆνας ὁ φρικτὸς οὗτος σεισμὸς, καὶ ἐπειδὴ ἡ Ἐπι-
 σκοπὴ του ἐκρημίσθη καὶ ἔμενε ἀχρηστος εἰς κατοίκησιν,
 παρέλαβον ἐγὼ τὴν Πανιερότητά του εἰς τὴν οἰκίαν μου καὶ

1) Διερευνήσας νῦν περὶ τῶν ἐπιστολῶν τούτων οὐδεμίαν εὐρον.
 Σημ. Ἁθ. Πέτρ.

περιέβαλον αὐτὸν ὄχθαις δυνάμεσι· καὶ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν,
 χάριν περιεργίας, τὸν λέγω· Δεσπότη μου, ποῖα εἶναι τὰ αἴ-
 κια τῶν τρομερῶν σεισμῶν; ὅστις ἀφ' οὗ μοι ἐπαράστησε φυ-
 σικῶ τὸ λόγῳ· πόθεν ἐξαπτόμενοι γίνονται, συγχρόνως μοι
 βλέγει· ὅτι, ἀδελφε μου, προβλέπω, ὅτι τὸ μέγα δεινὸν τοῦτο
 τῶν ἀκαταπαύστων σεισμῶν, σημαίνει τὴν ἀφουκτον πτώσιν
 τῆς Ὀθωμανικῆς ἐξουσίας, καὶ θέλει ἰδῶμεν αὐτὴν ἐπὶ τῶν
 ἡμερῶν μας, ὡς καὶ τὴν εἶδομεν.

Ἐν ταύτῃ τῇ ἐποχῇ ἤρξατο καὶ ἐνταῦθα εἰς Μεσσηνίαν
 νὰ διενεργηθῇ ἡ κατήχησις τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας, καὶ
 ἐγὼ προκατηχημένος ὢν πρὸ πολλοῦ παρὰ τοῦ ἐν Καλά-
 μασι Ἰατροῦ Κορνηλίου, ἔφερον πολλοὺς τῶν τιμιωτέρων τῆς
 Μεσσηνίας, καὶ σφαλῶν αὐτοὺς ἰδίως εἰς ἐν δωματίῳ μου,
 κατήχουν ἐνόρκως αὐτοὺς τὰ στοιχεῖα τοῦ γράφειν, τὰ ση-
 μεῖα τῆς ἐκ πρώτης ὄψεως γνωριμίας τῶν ἀδελφῶν καὶ
 τὰ λοιπὰ τῆς κατηχήσεως· ἡ Πανιερότης του ἐβλεπε περι-
 ἐργως αὐτοὺς εἰσερχομένους ἐν τῷ δωματίῳ μου καὶ ἐξερχο-
 μένους, ἀλλὰ δὲν ἐδύνατο νὰ ἐνοήσῃ τι, μήτε ἐγὼ ἐτόλμων
 νὰ ἀνακοινώσω τι πρὸς αὐτόν. Τέλος πάντων ἐν μιᾷ τῶν ἡμε-
 ρῶν θαρρήσας, παρεκάθησα πλησίον του καὶ ἤρξάμην ν'
 ἀνακαλύπτω τὸ μυστήριον τοῦτο, ὅς τις ἐν πρώτοις ἀνατρι-
 χιάσας δι' ἐν τοιούτῳ, τὸ ὅποιον ἐπαπειλεῖ τὸν ἐθνικὸν κίνδυ-
 νον, ἔμενε ἀρκετὴν ὥραν διαλογιζόμενος· ἐπομένως ἀναριθ-
 μήσας ὅλας τὰς δυσκολίας, τὴν ἀδυναμίαν καὶ ἀχρηματίαν
 μας, τοῦ λαοῦ τὴν ἀκαταστασίαν καὶ τῶν πολλῶν τὴν τουρ-
 κομανίαν, τελευταῖον καθήσυχασε, πεισθεὶς δι' ἐμοῦ ὅτι εἰς τὴν
 μεγάλην ταύτην ὑπόθεσιν ἔχει μέρος καὶ ἡ Ῥωσσία· ἀλλὰ
 πάντοτε ἴστατο σύνους καὶ εὐρίσκειτο εἰς λογισμοὺς ἀμφίβο-
 ῆλιας καὶ ἐπὶ τέλους τὸν κατήχησα εἰς τὸ μυστήριον ἐντέλως.
 Ἄλλὰ κατὰ τὸ ἔτος 1821 διεδόθη ἡ ἔταιρεία εἰς τοὺς
 πλείονας τῶν Πελοποννησίων, διότι κατήλθεν ὁ Ἀρχιεπι-
 σκόπος Γρηγόριος Φλέσσιος, ὡς ἀπὸ τῆς Ἀρχῆς ἀπεσταλ-
 μένος, καὶ ἡ Ὀθωμανικὴ Διοίκησις ἔλαβεν ἀμυδρὰς τινὰς
 νιδείας τῶν διατρεχόντων· ὅθεν διὰ γραμμῶν προσεκάλε-
 σατο τοὺς Ἀρχιερεῖς καὶ Προστώτας νὰ ὑπάγωσιν εἰς Τρί-
 πολιν καὶ συσκεφθῶσι περὶ τῶν διατρεχόντων ψυχρῶν καὶ
 ἀηθῶν τούτων λόγων.

Οἱ Μονεμβασίας καὶ Χριστιανουπόλεως, καίτοι ὀλόκληροι
 εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην καὶ ἔθοροι ὄντες τῆς ἔταιρείας,
 ἀπαφάσιον ν' ἀπέλθωσιν· ἔγραψεν ἰδίως ὁ Μονεμβασίας
 καὶ τῷ αὐτάδελφῷ μοι νὰ συνακολουθήσῃ αὐτοῖς τῇ 9
 Μαρτίου, διὰ ν' ἀπέλθωσι μαζί, ὅτι ἡ ὑπόθεσις ἤρξατο νὰ
 προχωρῇ καὶ νὰ ἀνακαλύπτηται· ὁ ἀδελφός μου ἀποφασί-
 στας ἠτοιμάζετο, ἐγὼ δὲ παραλαβὼν αὐτόν κατ' ἴδιαν καὶ
 παραστήσας αὐτῷ τὸν μέγαν κίνδυνον καὶ τὰς ὁποίας εἰ-
 χον ὀδηγίας, ὅτι συντόμως θέλει ἠχῆσει ἡ σάλπιγξ τῆς
 ἐλευθερίας, ἠγωνιζόμενῃ μετὰ θερμῶν δακρύων νὰ τὸν ἐμπο-
 δίσω, αὐτὸς δὲ μοι ἀπεκρίνατο· ὅτι εἰάν δὲν ὑπάγω, κίνδυ-
 νεύει καὶ τὸ ἔθνος καὶ ἡ πατρίς· ὡς τρέξωμεν, λέγει, διὰ
 νὰ δυνῆσθωμεν νὰ κλείσωμεν τὰ ὄμματα τῶν Ὀθωμανῶν,

ὡς οὐ ἐδύναμάσωσιν οἱ ἡμέτεροι ἔξω, εἰάν δὲ καὶ μᾶς θα-
 νατώσωσι, γενηθήτω τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου· θαυματούμεθα
 ὀλίγοι καὶ τὸ ἔθνος διασώζεται. Ὅθεν κατὰ τὴν εορτὴν τῶν
 ἁγίων τεσσαράκοντα μαρτύρων, ἐξαμολογηθεὶς καὶ μεταλα-
 βῶν τῶν ἀχράντων μυστηρίων, προσέταξε πάντας τοὺς ἐν
 τῇ οἰκίᾳ μας, νὰ μὴν ἴδῃ κανένα δακρύοντα ἢ κατηφῆ,
 καὶ ἀσπασάμενος ἡμᾶς τὸν τελευταῖον ἀσπασμὸν, ἀνεχώ-
 ηρσεν εὐρῶν καθ' ὁδὸν καὶ τὸν Μονεμβασίας, καὶ ἀμφοτέ-
 ηροι εἰσῆλθον εἰς Τρίπολιν, τὸν τόπον τῆς σφαγῆς, ἐνθα ἔμει-
 ναν ὀκτὼ ἡμέρας εἰς τὰ οἰκήματά των, φυλαττόμενοι παρὰ
 τῶν Ὀθωμανῶν, ἐν ταῖς νυκτὶ μυστικῶς· ἀλλ' ἐπειδὴ τότε
 ὀπλισθέντες Καλαβρυτιανοὶ ἐκτύπησαν τὸν Ἀρναούτογλην
 πέρχόμενον καθ' ὁδὸν εἰς Τρίπολιν, τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἦτοι
 τὴν 20 Μαρτίου, καθ' ἣν ἠκούσθη τοῦτο ὁ Κεχαγγάμπης
 (ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἡγεμόνος), ἐφυλάκωσε τοὺς Ἀρχιερεῖς
 καὶ Προστώτας εἰς τὰ Ἡγεμονικὰ ἀνώγεια καὶ ἔμειναν ἐκεῖσε
 παραφυλαττόμενοι ἀπὸ χιλιάδας, ἕως τὴν Κυριακὴν τοῦ
 Πάσχα, καθ' ἣν περὶ δειλῆς ὀψίας μετέφερον αὐτοὺς εἰς τὴν
 σκοτεινὴν καὶ ζοφώδη φυλακὴν, περιθέντες αὐτοῖς ἀλύτους,
 βάρους ἔχουσας 180 ὀκάδων, ἐκτὸς τῶν περιαιχυνίων κλοιῶν
 (κκυλούρων) εἰς τοὺς τραχήλους των. Οἱ φυλακισθέντες ἦσαν
 οἱ ἀοιδίμοι: Μονεμβασίας, Χριστιανουπόλεως, Ναυπλίας,
 Τριπόλεως, Ὡλένης, Δημητζάνης, Ἀνδρούσης καὶ ἐννεα
 ἄλλοι τῶν ἐπισημοτέρων Προστώτων. Τὰ παθήματα ἐκεί-
 νης τῆς φυλακῆς εἶναι ἀδύνατον νὰ περιγράψῃ καὶ ὁ πλέον
 ἄδυνάτος κάλαμος· ἀρκεῖ μόνον νὰ εἶπω, ὅτι ἐκ τῆς κακου-
 χίας, ἐκ τοῦ καθημερινοῦ φόβου τοῦ σκολοπισμοῦ, ἐκ τῆς
 πείνης καὶ τῶν φθειρῶν ἐτελεύτησαν οἱ μάρτυρες τοῦ ἁγῶνος
 Ἀρχιερεῖς ἐκτὸς τοῦ Ἀνδρούσης καὶ Τριπόλεως καὶ ὀλίγων
 ἄτινων Προστώτων.

Ὅταν δὲ ἤγγιζε νὰ πῆσῃ ἡ Τρίπολις εἰς τὰς χεῖρας
 τῶν πολιορκούντων Ἑλλήνων καὶ οἱ Ὀθωμανοὶ διεπραγμα-
 τεύοντο τὴν σωτηρίαν των, ἐνέσθαιεν ἡ ἐξουσία αὐτῶν νὰ
 ἐξέλθωσιν ἐκ τῆς φυλακῆς οἱ ἐναπομείναντες ζῶντες· τότε
 ἐγὼ ὀπλαρχηγὸς ὢν εἰς τὴν πολιορκίαν ταύτην ἀπῆλθον εἰς
 Μεσσηνίαν διὰ προτροπῆς τοῦ Δ. Ὑψηλάντη νὰ διοργανίσω
 τοὺς διοργανισμοὺς τοῦ πολιτεύματος· ὁ δὲ αὐτάδελφός μου
 ἔγραψεν ἐκ τῆς φυλακῆς πρὸς τὸν Πέτρον Μαυρομιχάλην,
 ὅστις διέταξε τὸν γραμματέα αὐτοῦ, τὸν ὅποιον καὶ ἀπέ-
 στειλε μὲ δύο ἡμετέρους στρατιώτας καὶ μὲ δύο ἱππους,
 τοὺς ὁποίους εἶχον προβλέψῃ, καὶ ἐξήγαγον ἐκ τῶν φυλακῶν
 τὸν αὐτάδελφόν μου τοῦτον καὶ ὑποδεξάμενοι αὐτόν ἐξῶθεν
 τοῦ φρουρίου οἱ αὐτάδελφοί μου, καὶ ἰδόντες αὐτόν ἐτι ζῶντα,
 ἄσθενῆ, ἔλεινόν καὶ ἀξιοδάκρυτον ἔχοντα μόνον δέσμα
 καὶ ὄστᾶ, ἔχυσαν καρδιοσταλάκτα δάκρυα, μὴ ἐλπίζοντες
 νὰ ὑπάρξῃ πλέον εἰς τὴν ζωὴν.

Ὅθεν ἐγὼ ἅμα ἤκουσα τὴν ἀπαλλαγὴν του, ἀμέσως ἐδρα-
 μον εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ καὶ περιποιηθεὶς μὲ ὅλα τὰ μέσα
 τῆς θεραπείας αὐτόν, ἀνεζωπύρησα καὶ μείναντες ἐν τῇ
 σκηπῇ μου ἐκτὸς τῆς Τριπόλεως ἰκανὰς ἡμέρας μετὰ τὴν

»πτῶσιν αὐτῆς, καὶ ἐπιναλεσάμενοι τὴν ἐξ ὕψους ἀντίληψιν
»ἀνεχωρήσαμεν διὰ τὰ ἴδια, καὶ πλησιάσαντες εἰς τὸ Νη-
»σίον, ὑπεδέχθημεν μετὰ μεγάλης παρατάξεως καὶ χαρᾶς,
»ἐνθα ὁ ἀυτάδελφός μοι οὗτος, διαμείνας τρεῖς ὄλοκλήρους
»μῆνας ἐπὶ κραββάτου, μὴ δυνάμενος ὀρθοποδεῖσαι. μόλις
»ἀναλαβὼν τὰς σωματικὰς δυνάμεις του, τῇ προστασίᾳ τῆς
»θεομήτορος, πρὸς ἣν εἶχεν ἄκραν εὐλάβειαν καὶ ὑπερδουλι-
»κὸν σέβας,¹ προσεκλήθη παρὰ τῆς πρώτης ἐθνικῆς τῶν Ἑλ-
»νητῶν Συνελεύσεως, διοριζόμενος παρ' αὐτῆς ὑπουργὸς τῆς
»θηρηκείας, ὡς ἐκ τοῦ ἐπομένου ἐπισήμου ἐγγράφου δηλοῦται.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Θεομ. Λέστατε ἐπίσκοπε Ἀρθρούσης κύριε Ἰωσήφ.

«Γνωστοποιῶ πρὸς τὴν θεοφιλίαν σας, κατ' ἐπιταγὴν τῆς
»Διοικήσεως, ὅτι διορίσθητε εἰς τὸ Μινιστήριον τῶν θρησκευ-
»τικῶν ἐπιταχύνετε τὴν μετάβασίν σας παρὰ τῇ Διοικήσει,
»διὰ νὰ ἀναλάβητε τὸ ἐμπιστευθὲν τῇ θεοφιλίᾳ σας Μινι-
»στήριον, ἀγωνιζόμενος μεθ' ὅσα ἀφορῶσιν εἰς τὸ ἱερὸν Μινι-
»στήριον τοῦτο ἐξ ἀκοῆς γνωρίζων τὴν παιδείαν, εὐσυνειδη-
»σίαν καὶ πατριωτισμὸν σας, πολλὴν ἔχω εὐχαρίστησιν διὰ
»τὸν διορισμὸν σας, προβλέπων τὰς κοινωφελεῖς αὐτοῦ συνε-
»πειάς.

Ἐν Ἐπιδαύρῳ τῇ 15 Ἰανουαρίου 1822.

Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΝΕΓΡΗΣ

«Ἀπελθὼν δὲ ἐκείσε κατὰ τὸ Διάταγμα τοῦτο καὶ ἐρ-
»εργαζόμενος τὰ καθήκοντα τῶν χρεῶν του, μετὰ παρέλευσιν
»τριῶν μηνῶν, ἐν Κορίνθῳ διατελοῦσης τῆς Διοικήσεως, ἐδιω-
»ρήσθη καὶ ὑπουργὸς τοῦ Δικαίου, ὡς ἐπεται ἐμπεριστατω-
»μένως.

*Ἀριθ. 955.

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ο ΑΡΧΙΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Πρὸς τὸν Μινιστῆρα τῆς θρησκείας.

«Ἐπειδὴ ὁ Μινιστῆρς τοῦ Δικαίου ἐξεπλήρωσε τὸ κοινὸν
»χρέος, ἡ Διοίκησις μετὰ διαταγὴν αὐτῆς σήμερον ὑπὸ ἀριθ.
»955 σας ἐδιώρισε νὰ ἀναλάβητε τὰς ἐργασίας τοῦ ἀπόν-
»τος Μινιστῆρος, ἐν ὅσῳ ἄλλος διορισθῆ, ἔχοντες χωριστὸν
»ἠγγραφειὸν δι' ὅλα, διὰ νὰ μὴ συγγέωνται τῶν δύο Μινιστηρίων
»τὰ φύσει διάφορα ἀντικείμενα¹ σπεύδω, κύριε, νὰ σας γνω-
»στοποιήσω μετὰ χαρᾶς τὸν διορισμὸν σας τοῦτον, προβλέ-
»πων τὰς κοινωφελεῖς συνεπειάς αὐτοῦ.

τῇ 17 Ἀπριλίου 1822 ἐν Κορίνθῳ

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΝΕΓΡΗΣ

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς : Ἰωάννης Βυζούλιας.»

«Ἵπρητησας λοιπὸν πιστῶς καὶ εἰλικρινῶς εἰς τὰ δύο

¹ «1) Ἐλαβε γραφικὸν κίλαμον καὶ κατέγραψεν ὅλα τὰ δεινὰ, ὅσα
»ἐν τῇ πικρᾷ φυλακῇ ὑπέστησαν.—Σημ. Ἀθ. Πετρίδου ἐρεινήσας καὶ
»περὶ τοῦ φυλακίου τοῦτου νὰ μάθω ἂν διεσώθη, οὐδὲν ἠδυνήθη νὰ
»μάθω ἀπώλετο.

»Μινιστήρια ταῦτα τρεῖς ὄλοκλήρα ἔτη, δὲν ἔλαβεν εἰς ἀν-
»τιμισθίαν οὐδὲ λεπτόν, πληρόνων τοὺς μισθοὺς τῶν ὑπαλλή-
»λων του ἀπὸ τὴν πτωχὴν περιουσίαν ἐμοῦ τοῦ ἀυτάδελ-
»φου του, διότι μ' ἔγραψε καὶ τοῦ ἐμβαζον κατὰ μῆνα, ὡς
»ἀνὰ χεῖρας μου ἀπόδειξις καὶ τὰ Ἐθνικὰ Γραμματῖα βε-
»βαιούσι τοῦτο, ἐλπίζων ὅτι εὐημερήσαντος τοῦ ἔθνους θέλει
»ἐξαργυρωθῶσι, καὶ θέλει ἴδει καὶ ἐγκαίρως εὐημεροῦντα
»ἔτι μάλλον καὶ μὴ πεινῶντα. ἄλλ' ἐψεύσθη ὁ αἰσίδιμος τῶν
»ἐλπίδων του κατὰ τοῦτο καὶ χρεῖα ὑπομονῆς. Ὅθεν ὑπουρ-
»γὸς ὢν ἐβωθήθητε πολυειδῶς τὸν ἱερὸν τῆς Ἐκκλησίας κλη-
»ρον, παρεμποδίζων τὰς ἀκαίρους χειροτονίας καὶ ἀποπέλ-
»λων πανταχοῦ ἱεροκλήρικας πρὸς ὀρθοτομίαν τοῦ θείου λό-
»γου καὶ γενικῶς εἰπεῖν ἐν νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ ἐφρόντιζε πῶς
»νὰ φανῆ ὡφέλιμος εἰς τὴν πατρίδα, ὑπὲρ τῆς ὁποίας περιε-
»φρόνησε ζωὴν, τιμὰς καὶ λοιπά, ὡς φύσει φιλόπατρις καὶ
»φιλογενής.

»Μετὰ τὴν τριετίαν ταύτην παραιτηθεὶς, ἦλθεν ἐφρησα-
»σαι εἰς τὰ ἴδια. ἀλλὰ μόλις ἀναπνεύσας κατὰ τὸ ἔτος
»1825 κατὰ τὸν Φεβρουάριον, ἀκούει ὅτι ὁ λύκος τῆς Ἀρα-
»βίας Ἰμβραήμ-Πασᾶς ἀπέβη εἰς Μεθώνην καὶ ἤρρισε βαθ-
»μηδόν, ἐν τρισὶν ἔτεσι, καταπυρπολῶν, αἰχμαλωτίζων καὶ
»φρονεύων, ὥστε ἀποκατέστησε τὴν Πελοπόννησον, ἐξαιρέτως
»τὴν Μεσσηνίαν, ὡς σκηνὴν ἐν ἀμπελῶνι καὶ ὡς ὀπωροφυ-
»λάκιον ἐν σικυηλάτῳ. Διὰ τὸν κίνδυνον λοιπὸν τοῦτον, ὅλος
»ὁ λαὸς τῶν πόλεων καὶ χωρίων τοῦ Μεσσηνιακοῦ Κόλπου
»ἀνεχώρησε, καθὼς καὶ ὁ ἀυτάδελφός μοι οὗτος μετὰ τῆς
»οἰκογενείας μας, διότι μετὰ τὴν παραλαβὴν τοῦ Νεοκαστροῦ
»καὶ τὴν καταστροφὴν τοῦ Γρηγορίου Φλέσσια εἰς Μανιάκη
»ὁ μανιακὸς, ὁ ἄγριος οὗτος, ἐπιδραμῶν καὶ εἰς Νησίον, ἐπυρ-
»πόλησε πρῶτον τὰς Ἐκκλησίας καὶ τὰ ἡμέτερα λαμπρὰ οἰ-
»κῆματα, ἐπομένως τὰ ἐργαστήρια τῆς ἀγορᾶς καὶ ὅλα τὰ
»οἰκῆματα τῶν κατοίκων. ἡμεῖς δὲ τόπον ἐκ τόπου ἀμείβον-
»τες μετὰ μεγάλων ταλαιπωριῶν καὶ κινδύνων, ὕστερον ἀπὸ
»ἑξ μῆνας κατηντήσαμεν εἰς τὸ ἐν Ἐρμιόνη ἱερὸν Μοναστή-
»ριον τῶν ἁγίων Ἀναργύρων, πλησίον τοῦ Κρανιδίου, ἐνθα
»ὁ Ἠγούμενος Μακάριος μᾶς ὑπεδέχθη φιλοφρόνως, διαμέ-
»νοντας τρεῖς ὄλοκλήρους μῆνας, ἐπομένως οἱ ἀγαθοὶ Κραγι-
»διῶται, ὕστεροῦμενοι γνησίου Ἐπισκόπου, μετεκάλεσαν τὴν
»Πανιερότητα του διὰ νὰ ἐκτελῆ πάντα τὰ τῆς Ἀρχιερω-
»σύνης καθήκοντα. ὅθεν ἀπελθὼν ἐκείσε ἐλειτούργει θαμινῶς,
»ἐδίδασκεν εἰς ὅλας τὰς ἐορτὰς τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, ὥστε
»τὰς φατρίας τῶν ἀνέστητε, τὰ πάθη τῶν κατεπραῦνε, τοὺς
»ἐχθρευομένους ἐφιλιῶνε, τοὺς γέροντας περιεκράτει, τοὺς νέους
»ἐπαιδαγωγεῖ καὶ τὰ πάντα τοῖς πᾶσιν ἐγένοντο διὰ τῶν
»πατρικῶν συμβουλῶν καὶ παραινέσεών του, καὶ ὡς ἐκ τού-
»των τῶν καλῶν κατορθωμάτων, ἀμοιβαίως ἐσεβάζετο καὶ
»ἐφιλοφρονεῖτο παρὰ τῶν καλῶν Κραγιδιωτῶν, καὶ ἐδείκνυε
»πρὸς αὐτοὺς εὐγνωμοσύνην ἄκρι βιωτῆς, λέγων κατὰ τὸ χρυ-
»σοῦν στόμα τῆς Ἐκκλησίας: οὐδὲν τῆς ἀχαριστίας δει-
»νότερον.»

«Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1825 ἐφθασεν εἰς Ναύπλιον ὁ Κυβερ-
»νήτης τῆς Ἑλλάδος Ἰωάννης Ἀντ. Καποδίστριας, ἀναχω-
»ρήσαντος καὶ τοῦ Ἰμβραήμ Πασᾶ βουλήσει τῶν τριῶν Κρα-
»ταιῶν Δυνάμεων τότε ἀποβρίψας καθὲ ὑπόνοιαν, ἀπεφά-
»σισε καὶ ἐπανῆλθε μεθ' ἡμῶν εἰς τὴν ἐπαρχίαν του καὶ ἐν
»ᾧ ἤλπιζε πλέον νὰ ἐφρησάσῃ, μετὰ δύο μῆνας, παρὰ
»πᾶσαν προσδοκίαν, λαμβάνει τὸ ἀκόλουθον ἐγγράφον.

*Ἀριθ. 200.

Η ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Πρὸς τὸν Πανιερώτατον Ἀγιον Ἀρθρούση κὲρ Ἰωσήφ.

«Ἡ Α. Ἐξοχότης ὁ Κυβερνήτης εὐηρεστήθη νὰ ὀνομάσῃ
»τὴν ὑμετέραν Πανιερότητα, διὰ τοῦ ὑπ' ἀρ. 7111 Διατάγ-
»ματος, μέλος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς: σπεύδει ἐπὶ
»τούτῳ ἡ Γραμματεία τῆς Ἐπικρατείας πρὸς πληροφορίαν
»τῆς Πανιερότητός της νὰ τῇ διευθύνῃ ἐπίσημον ἀντίγραφον
»τοῦ ἐρημμένου Διατάγματος.

Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ

*Ἀριθ. 7111.

Ο ΚΥΒΕΡΝΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

«Κατὰ συνέπειαν τοῦ ψηφίσματος 15, ἀφορῶντος τὴν σύ-
»στασιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς, διορίζονται μέλη
»αὐτῆς ὁ Αἰγίνης Γεράσιμος, ὁ Τριπόλεως Δανιήλ, ὁ Τα-
»καντίου Νεόφυτος, ὁ Ἀρθρούσης Ἰωσήφ, ὁ Δαμκλῶν Ἰωνᾶς.

»Γὸ παρὸν Διάταγμα νὰ κοινοποιηθῇ εἰς ὄντινα ἀνήκει
»διὰ τῆς Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας.

Ἐν Αἰγίνῃ 7 Ὀκτωβρίου 1828.

Ὁ Κυβερνήτης
ΙΩΑΝΝΗΣ Α' ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

«Δι' αὐτοῦ λοιπὸν τοῦ Διατάγματος ἀπελθὼν εἰς Αἰγίαν
»καὶ λαβὼν μετὰ τῶν ἄλλων τεσσάρων συναδέλφων του Ἄρ-
»χιερίων τὰς ἀπαιτούμενας ὀδηγίας τοῦ φειμνήστου Κυβερ-
»νήτου, περιέδουσε πᾶσαν τὴν Πελοπόννησον καὶ ὅλα τὰ
»ἐν αὐτῇ ἱερὰ Μοναστήρια, διδασκῶν καὶ λαμβάνων πλη-
»ροφρίας περὶ τῆς θρησκευτικῆς καταστάσεως τῶν ἀνθρώ-
»πων καὶ τῆς βελτιώσεως τοῦ Κλήρου καὶ δὲν ἀπέτυχεν εἰς
»τὸν προσημασμένον τῆς ἀποστολῆς του αὐτῆς.

«Φορευθέντος δὲ τοῦ Κυβερνήτου κατὰ τὸ ἔτος 1831, 27
»Σεπτεμβρίου, προσεκλήθη ὁ τριεβάστος ἡμῶν βασιλεὺς τῆς
»Ἑλλάδος, Ὁθων, εἰς τὴν νέαν πατρίδα του, μετὰ τὴν Ἀντι-
»βασιλείαν. ἦτις θέσασα νόμους, προσεκάλεσε τοὺς Ἀρχιε-
»ρεῖς, μεταξὺ τούτων καὶ τὸν ἡμέτερον, διὰ νὰ τοὺς ὑπο-
»γράψωσιν: οἱ πάντες ἀνευδύτως ὑπέγραψαν καὶ διὰ τῆς
»ὑπογραφῆς τῶν αὐτῆς ἐδουλώθη τότε ἡ ἐκκλησία τοῦ Χρι-
»στοῦ: ὁ δὲ ἀυτάδελφός μοι οὗτος δι' ἐσχυριζόμενος οὐκ ἤθε-
»λεν ὑπογράψαι, ὑποσῶν τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δεινότεραν
»παρ' ὅτι ἐκείνη, τῆς ἐπὶ τοῦ τραχήλου του ὀθωμανικῆς ἀλύ-
»σου, ἀλλὰ βιασθεῖς καὶ ὑποπτευθεῖς ἕνα τι ἐπαπειλούμενον,
»καὶ ἐκφωνήσας τὸ «*ἄαρ χε.λι.δὼρ οὐ καθίσταται μία*», ἐκὼν

»ἀέκων ὑπέγραψε καὶ οὕτως ἐπομένως ἐσυστήθη ἡ ἱερὰ Σύ-
»νοδος, διορισθεὶς μέλος αὐτῆς εἰς μίαν καὶ ἄλλην περίοδον.

»Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς εὐαρεστηθεὶς προσεκάλεε πολλάκις
»αὐτὸν εἰς τὴν βασιλικὴν Α. Τράπεζαν, καὶ ἡρώτα αὐτὸν περὶ
»πολλῶν ἀντικειμένων: τοῦ ἀπεκρίνατο εὐστόχως διότι ἦτον
»ἱστορικός καὶ φιλόλογος ἄριστος, ὀδηγούμενος ἀπὸ τὴν πο-
»λυχροῖνον πείραν του εὐηρεστήθη νὰ τοῦ ζητήσῃ λεπτομερῆ
»περιγραφὴν τῶν ἐν τῇ φυλακῇ τῆς Τριπόλεως δεινῶν, καὶ
»τῷ ἐξωγράφῃσε λεπτομερῶς ὅποια δεινὰ ὑπέστη, καὶ ὡς φύ-
»σει φιλοκάγαθος πατὴρ τοῦ ὑπεσχέθη. ὅτι δὲν θέλει τὸν ἐγ-
»καταλείπει ν' ἀποθάνῃ δυσηρεστημένος ἀπὸ τὸν Θρόνον καὶ
»μετὰ τὸν θάνατόν του θέλει ἐπιδαψιλεύσει τὴν βασιλικὴν εὐ-
»νοίαν αὐτοῦ καὶ εἰς τοὺς συγγενεῖς του: ὅθεν ἐβραβεύθη
»πρῶτον μετὰ τὸ ἀργυρῶν ἀριστεῖον, καὶ θέλων ἡ Μεγαλ. του
»νὰ δεῖξῃ τὴν πρὸς αὐτὸν χωριστὴν εὐνοίαν του, ἐτίμησεν
»αὐτὸν καὶ μετὰ τὸν χρυσοῦν σταυρὸν τοῦ ἱππότου: ἐπειδὴ δὲ εἰς
»τὸ προσωπικὸν ἀντικαταστατικὸν τῶν Ἀρχιερέων τοῦ ἀφη-
»ρέθησαν εἰς τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ πολλὰ χωρία καὶ δύο κωμο-
»πόλεις. Λυγούδιστα καὶ Γαργαλιᾶνοι, προσετέθη αὐτῷ ἡ
»ἐπαρχία Καλαμῶν, καὶ τελειωθείσης τῆς Α'. Συνοδικῆς πε-
»ριόδου, ζητήσας θερμῶς ἔλαβε τὴν παραίτησίν του καὶ ἐπέ-
»στρεψεν εἰς τὰ ἴδια του, διὰ νὰ ἐκπληρῶι εἰς τὸ ποίμνιον
»του τὰ Ἀρχιερατικὰ αὐτοῦ καθήκοντα: προσεκλήθη ἐπομέ-
»νως καὶ εἰς ἄλλας τῆς Συνόδου περιόδους, νὰ ἀντικατα-
»σταθῇ καὶ Πρόεδρος, ἀλλὰ δὲν ἠθέλησε ν' ἀπέλθῃ, προφα-
»σιζόμενος τὴν ἀδυναμίαν τοῦ γήρατός του.

»Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς εὐαρεστηθεὶς πάλιν τὸν ἐβράβευσε
»κατὰ τὸ 1843 ἔτος μετὰ τὸν μεγάλον χρυσοῦν σταυρὸν τῶν
»Ταξιαρχῶν τοῦτο τὸν ἐχαροποίησεν ὄχι ὀλίγον, δοξάζων ἀπὸ
»μυχαῖν ψυχῆς καὶ αἰνῶν τὸν Θεόν, δεστικὴς ἠξίωσεν αὐτὸν νὰ
»ἰδῇ ἐλεύθερον ἐκ τῆς τυραννίας τοῦ ἐλληνικὸν ἔθνος του καὶ
»νὰ λάβῃ μεγαλοπρεπῆ βραβεῖα ἀπὸ τὸν βασιλέα αὐτοῦ,
»ὅθεν καὶ φέειποτε ἐξεφώνει, ὅτι ἐὰν ἀποθάνῃ, θέλει ἀποθάνει
»κατὰ πάντα λόγον εὐχάριστος, διότι ἠξιώθη νὰ ἰδῇ ἐκεῖνο,
»τὸ ὅποιον πρὸ χρόνων ἐπόθουν οἱ προπάτορες αὐτοῦ νὰ
»ἰδῶσι καὶ δὲν ἠξιώθησαν.

«Εἰς τὴν νεότητά του ἦτον πολλὰ εὐλαβῆς εἰς τὰ θεῖα,
»εὐειδῆς καὶ σώφρων εἰς τὸ γῆρας του σεβάσιμος, εἰς τὸ
»ἀνάστημα τοῦ σώματος μεσαῖος, εὐένδοτος, εὐπροσῆγορος,
»ἀνεξίκακος, ἀφιλάργυρος, λέγων φέειποτε τὸ «*ὄχων πίστιν
»οὐ δεῖται χρημάτων*», φιλόπτοχος, φιλακόλουθος, ἐλεήμων
»ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀκολουθίαις αὐτοῦ, ἐβρεον ποταμηδὸν τὰ δά-
»κρυα ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, φιλοσυγγενῆς καὶ εἰς ἄκρον
»φιλάδελφος, ἀμνησίκαιος εἰς κάθε τυχοῦσαν περίστασιν,
»ἔλεγεν εἰς πάντας νοουετῶν: *μὴ ἐπιθυμῶ ὁ ἦλιος ἐπὶ τῷ
»παροργισμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου* καὶ λοιπά. Ἐγεννήθη κατὰ
»τὸ ἔτος 1770, ἐτελεύτησε κατὰ τὸ 1844 τῇ 13 Μαρτίου
»ἡμερῶν 74.

»Ὁ θάνατος αὐτοῦ ἐπέφερον εἰς τοὺς συγγενεῖς, εἰς τοὺς
»ἐπαρχιώτας καὶ εἰς ὅλους ἐκείνους, οἵτινες ἐφθασαν νὰ τὸν

«γνωρίσωσι, λυπην καιρίαν και απαράκλητον, και διά να προφθάσωσιν όλοι της έπαρχίας του να δώσωσι τόν τελευταίον άσπασμόν, έμεινε τρεις δλοκλήρους ήμέρας νεκρός εις «τό δωμάτιόν του, ένθα ήρχοντο άσπαζόμενοι τήν δεξιάν του» έρρευσε πλῆθος λαού, ό διοικητής κύριος Λάτρης, οι δικαστικοί υπάλληλοι και πολλοί στρατιωτικοί συνήχθη όλον «τό Ίερατεϊόν, αριθμούμενον 105, ό Αρχιερεύς Ζαρνάτας κύρ «Γαβριήλ και έκαμον τήν έκφοράν αυτού με μεγάλην παρά«ταξιν, έπεριτριγύρισαν τό ιερόν λείψανόν του εις όλην τήν «πόλιν, αι άγναι και οι όδρομοι της άγοράς ήσαν με μυρσίνας «και δάφνας κατεστρωμένοι, από τας θύρας και παραθυρα «εβράντιζαν αυτό με διάφορα άρώματα, δάκρυα του λαού «εχύνοντο πανταχόθεν ευλαθείας χάριν· επί τέλους έφερον τό «ιερόν τουτο σκῆνος εις τόν ναόν του τιμίου Προδρόμου, ένθα «πέφαλη ή ακολουθία της κηδείας του, ώμίλησε λόγον κα««τάλληλον ό Σχολάρχης Καλαμών Κ. Σμυρνάκης, και «γενομένων τούτων άπάντων ένεταφιάσθη εις τήν δεξιάν γω««νίαν του ιερού τούτου ναού, και δέν υπάρχει πλέον εις τήν «ζωήν ή καλλικέλαδος ανηδών, ή εϋχος σάλπιξ, ό ποιμενι««κός αυλός της Θεολογίας, ό αγωνιστής και πρόμαχος της «Πατρίδος, ό προστάτης τών όρφανών και χηρών και τό μέγα «καύχημα της οικογενείας του. Διωνία σου ή μνήμη, γλυκύ««πατέ μοι αδελφέ και πάτερ, γάιν έχοις έλαφράν· ή ούρα««νοπόρος ευχή σου ειη μετά πάντων ήμών. Έγένετο τό παρόν «υπόμνημα έν έτει 1844 Απριλίου 23 έν Νησίω.

ό αυταδελφος αυτού
Π. ΝΙΚΟΛΑΟΥ»

ΕΡΧΟΥ ΝΑ ΚΛΑΙΜΕ

— Πάει λοιπόν κι' ή Μαρία, αϊ!

— Ναί, άχ! ό θεός συχωρέσει την, με λυπητερή φωνή εί««πεν ό Νίκος 'ς τήν κόρη που εκάθονταν 'ς τό πλάι του. Ήταν μονάχοι εκεί, έγνωρίζονταν από μικρά παιδάκια αγα««πιώνταν σαν αδελφια κι' αν περνούσε μια μόνη 'μέρα χωρίς ό Νίκος να επισκεφθῆ τήν παιδική του φίλη Έλένη ήθελε νάχη χίλια μηνύματα από μέρος της για τήν άπουσία του Μυστικά δέν κρατούσαν μεταξύ τους κι' είχαν μεγάλη 'μπι««σοσύνη 'ς τήν άδολη και αδελφική φιλική που τόσα χρόνια αδιάσπαστα τούς ένονε.

Τήν ήμέρα λοιπόν εκείνη έπήγε ό Νίκος 'ς τήν Έλένη κα««ταλυπημένως και με τὰ δάκρυα 'ς τὰ μάτια κι' αντί, κατά τήν συνήθειά του, να τήν χαιρετήση με τό χαμόγελο 'ς τό στόμα, της έφίξε μονάχα τό χέρι κι' εκάθησε βαρειά, σαν ναταν από μακρινό όρόμο, 'ς ένα κάθισμα χωρίς να βγάλη μια λέξη από τὰ καταχλωμα χείλη του.

— Πάει λοιπόν κι' ή Μαρία, αϊ! τόν 'ρώτησε ή Έλένη.

— Ναί, άχ! ό θεός συχωρέσει την Ξανάπε, με λυπητερή φωνή στενάζοντας ό Νίκος κι' έφερε 'ς τὰ βουρλωμένα μά««τια του τ' όλόβρεχο από τὰ δάκρυα μανθῆλι του. Έσκέπασε κατόπιν τώχρό πρόσωπό του κι' έπεσε σε συλλογή. Ή Έλένη τόν 'κύτταξε με πονετική 'ματιά, και έφκινόνταν πώς κι' εκείνης ή τρυφερή καρδιά έδοκίμασε ποτε μια παρόμοια λυπη.

— Ήσύχατε πλειά ή δυστυχισμένη απ' τὰ βάσανα του κόσμου, σηκώνοντας αγάλια τό κεφάλι και κτυπώντας με 'απελπισιά 'ς τὰ γόνατα τὰ χέρια του ειπε σε λίγο ό Νίκος. Μούκαμε πολλά και μεγάλα κακά, ήπια εξ αιτίας της τὰ πικρότερα φαρμακία, με 'εκαμε έχθρό του σπιτιού μου... κι' όμως δέν ήταν κακή ή Μαρία. Όχι, ειχε πολύ καλή καρ««διά κι' έζησε μαζί του μέρας ευτυχισμένας... Ή δυστυχη πώς 'πέθανε άξαφνα και τόσον νέα μέσ' 'ς τήν ώρα πάρχιναι να μετανοιώνη για τήν πρώτη της άστατη ζωή. Ή είδησις του θανάτου της μου 'σπάραξε τὰ στήθια γιατί ήταν ή πρώτη και μόνη που αγαπήσα θερμά. Έκείνη με 'εκαμε να δοκιμάσω όλη τή γλυκιά της ζωής... με 'επότισε και με τὰ πικρότερα φαρμακία του κόσμου. Για τήν αγάπη της έμίσησα τήν μάνα μου και τὰ τὰδέλφια μου εκαμα έχθρό δλόκληρο τόν κόσμο και μέρα νύχτα έμεινα γονατιστός 'μπρο««στά της, κι' έζων με τήν πνοή της και με τὰ φλογερά φιλική που μωδιναν τὰ χείλη της. Δέν άκουσα κανέναν παρά μόνο τήν καρδιά μου και τήν 'στεφανώθηκα με 'όλο τόν πόλεμο που μου εκάναν, γιατί δέν 'μύορεγα, Έλένη, ούτε ώρα να ζήσω χωρίς εκείνη. Τὰ πρώτα του γάμου μου χρόνια τὰ 'πέ««ρασα ευτυχισμένα, δέν με 'ενοιαιζε για κανέναν άνθρωπο του κόσμου, γιατί κόσμος για μένα ήτον εκείνη που τήν εκλεια γιοματός έρωτα σφικτά 'ς τήν αγκάλη μου κι' ενόμιζα πώς πετώ μαζί της 'ς τὰ ούρανια. Πόσο ζωηρά έμείνανε 'ς τό νου μου εκείνα τὰ χρόνια! ποτέ δε θα τὰ λησμονήσω... Έπειτα μες πλάκωσε ή συμφορά· εγώ δέν εκαμα καμμιά δουλειά, με 'εμισούσαν 'δικοί και ξένοι και έρχόταν μέρα, δε 'ντρέπομαι να 'ς τό πω που δέν είχαμε ούτε ψωμί. Έπεφτα τότες 'ς 'πόδια τη, παρακαλώντας να με συγχωρέση που εξ αιτίας μου ύπόφερε, κι' εκείνη 'ς τήν αρχή με τὰ πρὸ γλυκὰ λόγια με 'επαρηγορούσε και μωδινε θάρρος 'ς τήν απελπισία που έβρισκόμαστε. Με ύστερα από κάμποσο καιρό έπαρα««τήρησα να δείχνη κάποια ψυχρότητα σ' εμέ, της συχώρησα, γιατί τήν αγαπούσα, πολλά της λάθη και τήν παρακαλούσα να μη μου προσβάλλη τήν τιμή μου. Αλλά εκείνη εξακο««λουθούσε τὰ ίδια, όταν εξαφνα με κράζει μια μέρα σιμά της και μου λέει:

— Νίκο, καταλαμβάνω πώς δε 'μπορούμε πειά να ζήσουμε μαζί, τό βλέπεις και σύ 'πρέπει λοιπόν να φύγω και να χω««ρισθώμε, θέλω νάμαι ειλικρινής σ' εσε' γιατί έναν καιρό σ' αγαπήσα. Θα πάω 'ς τούς γονείς μου, λησμονήσε με, όπως θα κάμω εγώ, και πήγαινε να γίνης φίλος με τό σπίτι σου. Έκαμα να πείσω 'ς τὰ πόδια της, να πιάσω τό χέρι της, με 'εμπόδισε και μούπε:

— «Στάσου δε σ' αγαπώ πλια, δε σου τώπα χίλιαις φο««ραις πώς έχω άστατη καρδιά; θα φύγω!

— Πήγαινε, φεύγα, άφρησε με να πεθάνω τρελλός απ' τήν μεγάλη μου θλίψη κι' απελπισία, της είπα και τὰ μά««τια μου έτρέχαν σαν ποτάμια.

Μόλις εβράδωσα εντόθηκε εκείνο τό ίδιο γαλάζιο φόρεμα που εστεφανώθηκε, και:

— «Έλα να σε φιλήσω για ύστερη φορά μούπε.

— Μαρία, γιατί με 'αφίνεις; της είπα με μεγάλο παρα««πονο· αλησμόνησε τήν αγάπη μου, αλησμόνησε τί ύπόφερα για σε;

Έστάθηκε λίγο σαν να έδισταζε αν έπρεπε να φύγη ή να μείνη· με 'εκύτταξε άφωνα από πάνω ως κάτω κι' εξαφνα τήν έπιασαν ή κλάψαις, εκέπασε τό πρόσωπό της με ένα μανθῆλι, εκατέθηκε ταχειά τήν σκάλα κι' έφυγε χωρίς να στρέψη 'πίσω της να δώση μια ύστερη μάτι 'ς εκείνον που άφου τόν αναίθασε 'ς τὰ ούρανια τόν εθαφτε παντοτεινά 'ς τόν άδη. Για να μου περάση τό κακό έφυγα τότες κι' έπήγα 'ς τήν Αθήνα με 'απόφασι να μη ξαναγυρίσω πειά εδω. Με δέν 'πέρασε πολυς καιρός και δέν 'μπορούσα να κάνω παρά να γυρίσω πάλι 'πίσω 'ς τή Ζάκυθο, γιατί ή φλόγα που με 'εκαίγε, ζναβε περισσότερο. Μόλις επάτησα τό πόδιμου 'ς τή στεριά έτρεξα σπύτι της. Αναίθηκα 'πάνω, ανοίξα μια πόρτα και είδα τή Μαρία που εκάθονταν σ' έναν καναπέ και ιδία««βαζε. Έκαμα να τήν σιμόσω, με βλέπει, πετῶ τό βιβλίο, γίνεται άχνη σαν πεθαμένη κι' άρχισε να τρέχη απ' τή μια μεριά της κάμαρας 'ς τήν άλλη, φωναζοντας:

— «Φεύγα! μάνα, βοήθεια!

— Μαρία μου, μην κάνης έτσι, της είπα τρέμοντας, δέν ήλθα να σου κάμω, κακό, μη φοβάσαι· να σε ιδω μονάχα θέλω... Με εκείνη εφώναζε δυνατώτερα:

— «Φεύγα, δε σε ξερω ποιος εισαι, και με ταις φωναίς της βγαίνει κι' ή μάνα της σαν άγριο θερίο, κι' αν δέν πρό««φθνα να φύγω θα με έρριγχαν κάτω απ' τή σκάλα μάνα και θυγατέρα. Τουτο ήταν τό τέλος του έρωτά μου με εκείνη τή γυναίκα, που δε σου τώπα ποτέ ως σήμερα, Έλένη· τουτη ήταν ή ανταμοιβή για όσαις θυσιαίς εκαμα γι' αυτήν, για όσαις... αλλά ό θεός συχωρέσει τή ψυχή της. Ή δύ««στυχη έτιμωρήθηκε σφικτά πώχασε τόσο νειά τόν κόσμο... κι' ίσως 'ς ταις ύστεραις της στιγμαίς που επάλευε με τό θάνατο, ίσως, να με 'εθυμήθηκε και νάκλαψε ή καρδιά της. Έγώ τήν έσυχώρησα με 'όλη μου τή ψυχή σαν να μη μω««καμε τίποτε· τήν εκλαψα σαν αδελφή μου τή στιγμή που τήν είδα πεθαμένη 'ς τό νεκρό της στρώμα και θα τήν κλαίω αιώνια για τήν αγαπούσα. Μπροστά 'ς τό θάνατο όλα λησμονούνται, Έλένη. Αχ! ειν' αλήθεια, εφώναξε με 'απελπισία, ό Νίκος, πνιγμένος 'ς τὰ δάκρυα και κυττάζοντας 'ψηλά: ειν' αλήθεια πώς 'πέθανε, Μαρία; πώς δέν υπάρχεις άλλο 'ς τή ζωή;

— Ναί, Νίκο, σφίγγοντας τὰ χέρια του μέσ' 'ς τὰ δικά

της με κλαμμένη φωνή τούπεν ή Έλένη. Ναί, επέθανε σαν κι' εκείνον πώκαμε τόσα κι' εις εμέ κακά· που ενφ' έρχόταν 'ς τό σπύτι μου πώς θα με στεφανώθη κι' ελπίζα πώς θα ζήσω ευτυχισμένα μαζί του, με 'αφρησε χωρίς άφορμή, μάλη««σμώνησε και με 'εθύθισε σ' αιώνια θλίψη κι' απελπισία... Με πάντοτε τόν αγαπούσα κι' εις τό θλιβερό άκουσμα του εξαφνικού θανάτου του κι' είπαν πώς ό θεός τούς εκαμε εκδι««κησι, μονάχη εγώ κρυφά τόν εκλαψα κι' όσω ζω θα τόν κλαίω... Και τώρα, φίλε μου, που ή δυστυχία και τών δύο μας 'μοιάζει, έρχου να παρηγοριώμαστε μεταξύ μας και να κλαίμε κρυφά χωρίς να μες βλέπη 'μάτι... Έρχου να κλαίμε για εκείνα τὰ πλάσματα που εφαρμάκωσαν δλόκληρη τή ζωή μας.

Αγκαλιαστήκαν σφικτά σφικτά και με 'ένα αδελφικό φιλι εγλύκαναν τόν πόνο τών καρδιών τους.

Ζάκυθος

ΑΝΔΡΕΑΣ Α. ΑΒΟΥΡΗΣ.

Ο ΑΣΘΕΝΗΣ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΑΣ

Ύπαρχουσι φαινόμενα ανήκοντα εις άκατανόητον τινά τά««ξιν, μυστικήν ουτως ειπείν, άπέναντι της όποιας τό λογικόν πλανᾶται, ταράσσεται, μη δυναμένοι ν' αποκαλύψη τὰ υπο««κινούνα αυτά αίτια. Είναι ως άχανείς θάλασσαί, πέραν τών όποιων αισθάνεται τις ότι δέν θα δυνηθῆ ν' ανακαλύψη όχθας και άμφιβάλλει έν ποτέ εύρεθῆ και δι' αυτάς Χριστόφορος Κολόμβος.

Κατά τό 1857 έν τινι νοσοκομείω της Βενετίας ένοσηλεύετο νέος Γάλλος, καταληφθείς από σφοδρού πυρετού. Διήρξετο τρομεράς νύκτας. Ή ασθένεια του έχαρακτηρίσθη όξεία έγκε««φαλίτις, καθ' ήν φλογίζομένη ή άραχνοειδής μεμβράνη, ή συ««νήθως ενεργούσα κατά τας λειτουργίας της σκέψεως, ερεθίζει τόν εγκέφαλον και επιφέρει παραλογισμούς.

Καθ' εκάστην λοιπόν νύκτα ό ασθενής υπέκυπτε, συνεπειῶ της ασθεσίας του εις τας ιδιοτρόπους πλάνας τών αισθήσεων, αιτινες ανάγουσι παραισθητικώς εις φαινομενικήν πραγματι««κότητα παν είδος άνυπάρκτων και φανταστικών σκηνών, έν τῇ άδυναμίω δε τῷ ήθικου καταλαμβάνουσαι τόν πάσχοντα, εντυπώνται ζωηρῶς και εξισούνται έν τῷ φανταστικῷ αὐτοῦ πρὸς πράξεις ούσιωδῶς συνδεόμενας μετά της πραγμα««τικῆς ζωῆς.

Μεταξύ τών διαφόρων παραδόξων πλάσμάτων της φαν««τασίας του, έβλεπεν επανερχομένη πάντοτε πλησίον της κλί««νης του ύψηλῆν και λειπόσαρκόν τινα γυναίκα, είδος ύψηλοῦ δυσειδούς σκελετοῦ, περιβεβλημένην ειδεχθῆ παλαιά βράκη, και θέλουσαν διηνεκῶς διά της οστεώδους χειρὸς της να τόν σύρη πρὸς εαυτήν.

Έκ του αντίθετου μέρους της κλίνης του τῷ εφάνετο περί

τό τέλος της μετά της γραίας πάλης του, νεάνις, άμυδρως άναπαριστωμένη έν τῇ όμίχλῃ τῶν ιδεῶν του, ξανθή, ώχρά καί μειδιώσα, ἤτις άνθίστατο κατά της τρομερῆς γραίας, καί μετά θορυβώδη πάλην επί της κλίνης τοῦ άσθενούς, ἡ νέα κόρη άπήρητο νικήτρια. Ένίοτε ἤσθάνετο έαυτὸν συρόμενον ὑπὸ της σκελετώδους γραίας, έκτός της κλίνης του, έκτός τοῦ θερμοῦ θαλάμου του, καί μεταφερόμενον εἰς μέρη άγνωστα καί ψυχρά, ένθα γιγαντιαίοι βράχοι έσχημάτιζον είδος ψυχροῦ καί σκοτεινοῦ σπηλαιου, οὔτινος αἱ έξοχαί καί οἱ παράδοχοι λίθοι άπετύπουσαν τὰ σχήματα παντοειδῶν δυσμόρφων έρπετων. Μάτην ἡ φωνή τοῦ άσθενούς προσεπάθει νά καλέσῃ εἰς βοήθειάν του τὴν ώχράν νεάνιδα, τὴν βοηθητικὴν θεότητα. . . αὐτὴ πάντοτε μετά τὸ τέλος της πάλης έπανήρχετο, όπως τὸν άπαλλάξῃ τῶν χειρῶν της οστεώδους γραίας. Ἀμέσως τότε ἤσθάνετο έαυτὸν έν τῇ κλίνῃ του, άπέναντι παραθύρου, κάτωθεν τοῦ όποίου έξετεινότο μαγευτικὴ ἡ θεία της θαλάσσης μετὴν χαρίεσσαν νῆσον τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, επί της όποίας ἡ έξέρυθρῶν πλίνθων μονή της μετά τοῦ έλαφροῦ αὐτῆς κωδωνοστασίου προσποικιλλλον τὴν ὄλην εἰκόνα. Ἄλλ' ἡ άποτρόπαιος γραία, νικωμένη έν τῇ περι κατακτῆσεως ταύτῃ πάλῃ, έξηκολούθει νά πλανᾶται έν τῷ κενῷ, έπαγρυπνοῦσα επί της λείας της, ἵνα έπιπέσῃ έν νεῦο εἰς αὐτήν, έν κατὰ τύχην άπεμακρύνετο ὁ βοηθὸς άγγελος.

Τὰ φαντασιώδη ταῦτα πλάσματα άτινα ὑπὸ τὸ αὐτὸ σχῆμα καί ὑπὸ τὰς αὐτὰς μορφὰς έπανήρχοντο έκάστην νύκτα εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ άσθενούς είχαν καταστῆ ὁ τρόμος αὐτοῦ, καί ὅτε τὸ φῶς της ἡμέρας καί ἡ έγερσις παντός πράγματος έδίωκε τὰ έκ τοῦ έρεθισμοῦ τοῦ έγκεφάλου γεννώμενα φαντάσματα, ὁ άσθενὴς έξέφραζεν εἰς τὸν ιατρὸν τὸν φόβον, ὃν τῷ έπρόξενον αἱ νυκτερινὰ έπιστροφὰ αὐτοῦ. Ὁ ιατρός, ὡπως καλλίτερον βεβαιωθῆ περι τούτου, έτοποθέτησε κατὰ τὸ διάστημα της νυκτὸς έν τῷ θαλάμῳ τοῦ άσθενούς βοηθὸν του τινὰ καί τὸν έπεφόρτισε νά σημειώσῃ πᾶν ὃ,τι ἤθελε διαφύγει τοῦ στόματος τοῦ άσθενούς κατὰ τὰ νυκτερινὰ παραληρήματα αὐτοῦ.

Έν ὄνομα, ὄνομα γυναικός, εκείνο ὅπερ άπέδιδε βεβαίως εἰς τὴν βοηθητικὴν μορφήν της άδιαλείπτου πάλης, έξήρχετο συχνάκις τῶν χειλέων τοῦ άσθενούς. Τὸ ὄνομα τοῦτο ἦτο άρκούντως παράδοχον. Κλελία Μαρζουβιέρ.

Ὁ βοηθὸς τοῦ ιατροῦ εύρέθη έν τῇ ανάγκῃ νά καταγράψῃ πολλάκις τὸ ὄνομα τοῦτο εἰς τὰ πρακτικὰ τῶν παραδοξολογιῶν τοῦ άσθενούς. Έν ταῦτῳ καί ἄλλη έκφώνησις έξέφευγε τῶν χειλέων τοῦ άσθενούς.

Ἡ δυστυχία . . . ἡ δυστυχία!

Ἡ δυστυχία ἦτο άναμφιβόλως ἡ προσωνομία, ἡν άπέδιδεν ὁ άσθενὴς εἰς τὴν τρομερὰν μορφήν της λειποσάρχου καί ρακενδύτιδος γραίας, ἤτις έξήτει νά τὸν σύρῃ πάντοτε εἰς έρημον καί άγνωστον μέρος, παγωμένον, πλήρες φόβου ἢ εἰς άγνωστον παραλίαν, έχουσαν ὡς ὀρίζοντα τὰς καταγιγίδας της θαλάσσης.

Ἡ κατάστασις αὐτῆ διήρκεσε δέκα τρεῖς ἡμέρας. Μετὰ τὴν δεκάτην τρίτην, ὁ άσθενὴς έφάνη κατὰ πολὺ βελτιωθείς άπηλλαγὴ τέλος τῶν νυκτερινῶν ὀδυνηρῶν καί καματηρῶν προσβολῶν καί έπλησίασεν εἰς τὴν περίοδον της άναρρώσεως. Δέκα πέντε μετά ταῦτα ἡμέρας εἶχε θεραπευθῆ έντελῶς καί ἡδύνατο ἤδη νά ὀρίσῃ τὴν ἡμέραν της άναχωρήσεώς του διὰ τοὺς Παρισίους. Ἀνεχώρησε λοιπὸν περι τὰ τέλη τοῦ Σεπτεμβρίου φέρων μεθ' έαυτοῦ τὰς φυσικὰς συνεπείας της άσθενείας του, μεγάλην σωματικὴν έξάντλησιν καί ὑπερβολικὴν κόπωσιν πνεύματος. Πάντοτε δὲ τῷ έπήρχετο μία άνάμνησις, άνάμνησις σταθερά, άκουσίως έγχαράττουσα άνεξιτήλως έν τῇ μνήμῃ του τὸ ιδιότροπον εκείνο ὄνομα, τὸ ἡμιοποιητικὸν καί ἡμιάγειρον συνάμα: *Klelia Marzoubiér*. Ἡ άνάμνησις αὐτῆ ἦτο συνεχὴς έν άρχῇ, κατόπιν διεκόπτετο ὀλίγον κατ' ὀλίγον, καί τέλος μετά παρέλευσιν έτους, ἡ περιεργος αὐτῆ άνάμνησις έπαυσεν, ὅσον δὲ γλυκεῖα καί αν ὑπῆρξε ποτὲ δι' αὐτὸν ἡ πυρετώδης επίκλησις της ώχρᾶς καί ξανθῆς νεάνιδος, ὁ Ὁ. δὲν έσκέπτετο πλέον αὐτήν, ἢ ὅτε κατὰ τύχην οἱ ὀφθαλμοὶ του έπιπτον εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ βοηθοῦ τοῦ βενετοῦ ιατροῦ χαραχθεῖσας σημειώσεις, τὰς όποίας εκράτησε καί έφερε μεθ' έαυτοῦ ὡς άνάμνησιν της άσθενείας του.

Ὁ Ὁ. . . δὲν ἦτο πλούσιος. Ὁ πατὴρ του, άρχαῖος στρατιωτικὸς, παρημέλησε νά δώσῃ εἰς τὸν υἱὸν του άνατροφὴν δι' ἡς ἡδύνατο ν' άποκτήσῃ ειδικὸν τι επαγγελμα, διὰ τοῦ όποίου θὰ έλάμβανεν εύκόλως μέρος έν τῇ μεγάλῃ κοινωνικῇ πάλῃ. Ἡλιθίζεν εἰς τὴν κληρονομίαν πλουσίας τινὸς θείας του ἤτις, έκ τοῦ πρὸς τὰς ὡραίας τέχνας έρωτός της, έθυσίασεν άνευ έλπίδος μέλλοντος, τὸν άνεψιὸν της εἰς τὰς κλίσεις αὐτῆς, καί ὁ Ὁ. . . κατὰ συμβουλήν της θείας έσπούδασε τὴν ζωγραφικὴν τὸσον ὅμως έπίδωκεν εἰς τὴν τέχνην ταύτην, ὡστε οὔτε ένα ποτὲ έκ τῶν πινάκων του ἡδυνήθη νά πωλήσῃ.

Ἡ θεία τέλος άπέθανε κληροδοτήσασα τὴν περιουσίαν της εἰς τὸν άνεψιὸν της· ἄλλ' άπρόσπτος δικη, έγερθεῖσα έκ μέρους άνθρώπων, οὗς ἡδύνατό τις νά πιστεῦῃ εύχαριστημένους καί μετ' μικρὸν τι δῶρον έκ της κληρονομίας, τὸν έκαμε ν' άπολέσῃ άπασαν τὴν περιουσίαν του. Ἡ δικη δὲν είχαν εισέτι περατωθῆ, ὅτε ὁ Ρ. . . έπωφεληθεῖς τῶν διακοπῶν τῶν εργασιῶν τῶν δικαστηριῶν, καθ' ἃς άνεβλήθη ἡ δικη αὐτοῦ διὰ τὴν προσεχῆ περίοδον, μετέβη εἰς Βενετίαν καί εκεῖ ἤσθηνεν ὡς άνωτέρω είδομεν. Ἐπανελθὼν έκ Βενετίας περι τὰ τέλη τοῦ Σεπτεμβρίου, δύο μετά ταῦτα μῆνας, έχασε τὴν δικὴν ένώπιον τοῦ άνωτάτου δικαστηρίου, — διὰ τὰ δῶρα τοῦ νεοῦ έτους!

Τὴν πρώτην Ἰανουαρίου άνοιξας τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸ φῶς ὀμιχλώδους ἡμέρας, ὁ Ρ. . . άνεφώνησε!

— Κατεστραμμένον εἰς τὸ παρελθόν, ἡ έλπίς δὲν μετέγκατέλειπεν, ἀλλὰ κατεστραμμένος ἦδη, εἰς ἡλικίαν είκοσι ὀκτῶ έτῶν, άνευ περιουσίας καί άνευ επαγγέλματος, τί νά κάμῃ;

Καί έπαναπεσὼν επί της θερμῆς κλίνης του, άνεμνήσθη

τῶν τελευταίων έτῶν της ζωῆς του. . . Ἡ Βενετία παρουσιάσθη αἰφνης ὡς έν παροράματι εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς του, ἡ άσθενεία του, καί τέλος ἡ τρομερὰ γραία.

— Ἡ δυστυχία! έβόησε στενάξας.

Καί προσεπάθει νά κοιμηθῆ πάλιν, αν καί ἡ έννάτη εἶχε σημάνει, ἡ δὲ ὑπηρετρια καί ὁ θυρωρὸς του ἦσαν άνυπόμονοι νά ψαύσωσι μικρὸν τι νόμισμα, έλλείψει μεγάλου, διὰ τὴν πρώτην τοῦ έτους.

Ὁ ὕπνος τὸν άπέφευγε καί δὲν ἡδυνήθη νά κοιμηθῆ· ἡγέρθη καί έξῆλθεν εἰς άναζήτησιν τῶν φίλων του παρ' οὗ έλαθεν ὀλίγα σιγάρα καί πολλὰς ὑποσχέσεις. Ἐσκέφθη ν' άρχίσῃ νά ζωγραφίξῃ· ἀλλὰ κατὰ πόσον ἡδύνατο έκ τούτου νά έξασφαλίσῃ τὸ μέλλον του; Νὰ ζωγραφῶ! — εἶπεν — εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νά ξῶδ.

Ἄφου έξητλήθησαν πλέον καί τὰ τελευταῖα λείψανα της πατρικῆς περιουσίας, ἤρχισε ν' άπελιπίζετ'αι τρομερὰ άνησυχία τὸν καταλαμβάνε προ πάντων κατὰ τὴν νύκτα, καί τότε ἡ άπεχθὴς μορφή της γραίας έπανήρχετο έν τῇ μνήμῃ του καί έψιθύριζε, ζητῶν ματαίως τὸν ὕπνον.

Ἡ δυστυχία! ἡ δυστυχία!

Μετὰ ένα μῆνα ἀπὸ της καταστάσεώς του ταύτης, έσπέραν τινὰ κατὰ τὴν 7ην ὡραν, διήρχετο μελαγχολικῶς τὴν ὁδὸν Λουξεμβούργου, βαδίζων πρὸς μικρὸν καί παράμερον ξενοδοχεῖον διὰ νά δειπνήσῃ οικονομικῶς. Κύριός τις έξηκοντοῦτις τὴν ἡλικίαν, εύγενούς καί άριστοκρατικῶς έξωτερικοῦ, διέτρεχε πλησίον αὐτοῦ, καί άφου προχωρεῖ ὀλίγα βήματα, στρέφεται καί τὸν παρατρεῖ· έπειτα προσποιούμενος ὅτι έξετάζει τὰ έξῶθεν έμπορικῶν καταστήματος εκτεθειμένα άντικείμενα, σταματᾷ, καί μετ' ὀλίγον πλησιάζει πάλιν τὸν Ρ. . . καί έπαναρχίζει τὴν αὐτὴν έπίμονον παρατήρησιν, ὡς νά έξῆτει ν' άναγνωρίσῃ αὐτόν.

Οὗτος, εκπλαγείς έκ της περιεργείας τοῦ γέροντος, στρέφεται πρὸς αὐτόν, ὅτε τέλος εκείνος, άπορασιζει νά τὸν σταματήσῃ:

— Κύριε, τῷ λέγει, τὸ διάθημά μου θὰ σὰς φανῆ βεβαίως πολὺ γελοῖον, λίαν δὲ άδιακριτος ἡ αίτησίς μου. . . έχω λοιπὸν ανάγκην ὄλης της έπισικειίας σας, ἵνα έλπίσω, ὅτι θέλετε μοῖ άποκριθῆ εἰς ταῦτα. . .

— Έξηγηθῆτε. . .

— Κύριε. . . έδειπνήσατε;

Ὁ Ρ. . . έξεπλάγη διὰ τὴν έρώτησιν ταύτην, ἡν ἄλλως έθεώρησε καί ὀλίγον προσβλητικὴν.

— Ἄ! έγνώριζον καλῶς ὅτι ἡ έρώτησίς μου θὰ σὰς προσέβαλλεν· έν τούτοις, κύριε, έν έγνωρίζατε ὅποιαν μεγάλην εκδούλευσιν ἡδύνασθε νά μὰς παράσχητε αν δὲν είχετε δειπνήσει!

— Ἐγῶ, κύριε; . . . ἀλλὰ. . .

— Εἶμαι ὁ βαρῶνος δὲ Σερ. . . ταγματάρχης έν άποστρατεῖα, άρχαῖος βουλευτής. . .

— Δὲν λέγω τὸ έναντίον, κύριε. . . ἀλλὰ. . .

— Ἐπιτρέψατέ μοι νά τελειώσω, καί αν άπορρίψετε τὴν πρόσκλησιν μου, εἶμαι τοῦλάχιστον βέβαιος, ὅτι θὰ με έννοήσῃτε. Ἡ ἀδελφὴ μου, ἡ κυρία Μαρζουβιέρ, ἤτις κατοικεῖ εἰς τὴν ὁδὸν ταύτην. . .

— Μαρζουβιέρ. . . Μαρζουβιέρ, λέγετε; διεκόψεν ὡχρῶν ὁ Ρ.

— Μάλιστα, επανέλαθεν ὁ γέρον μετ' βλέμμα έλπίδος έπιτυχίας.

— Ἡ ἀδελφὴ μου προσεκάλεσεν εἰς γεῦμα δέκα πέντε πρόσωπα· καθ' ἣν στιγμὴν έπρόκειτο νά καθίσωμεν εἰς τὴν τράπεζαν, έλειπον δύο. Ἡ ἀδελφὴ μου, κύριε, έγεννήθη εἰς τὰς Ἀντίλλας, καί εἰς τὰς άποικίας αἱ γυναῖκες ὡς επί τὸ πλεῖστον εἶναι προληπτικαί· ἡ ιδέα λοιπὸν τῶν δεκατριῶν εἰς τὴν τράπεζαν τὴν έφερον εἰς άπελπισίαν. Πάραυτα άπέστειλεν ὅλους τοὺς ὑπηρετάς καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις ἵνα προσκαλέσωσαν ένα, δύο, τρεῖς συνδαιτυμόνας· ἀλλ' οἱ μὲν άπουσίαζον· οἱ δὲ έγευμάτιζον, ἄλλοι δὲ έπροφασίζοντο διαφοροτρόπως μετά τὴν άποτυχίαν ταύτην εἶδει νά ὑποχωρήσῃ τις έκ τῶν δεκατριῶν ἵνα μείνουν δώδεκα· ἀλλ' έπειδὴ τὰ γεύματα της ἀδελφῆς μου εἶναι έξαίρετα, οὐδεὶς ἤθελε ν' άπέλ'ῃ, ἡ δὲ ἀδελφὴ μου μὴ δυναμένη ν' άποπέμψῃ ἄλλον, παρεκάλεσεν ἐμὲ νά άναχωρήσω καί νά ὑπάγω νά δειπνήσω εἰς τὸ άγγλικὸν καφενεῖον τοῦτο έννοεῖτε δὲν με εύχαρίστησε ποσῶς, καί άπερχόμενος λέγω εἰς τὴν ἀδελφὴν μου. . .

— Τὴν κυρίαν Μαρζουβιέρ;

— Μάλιστα· ὅτι είχαν εἰς τὴν συναικίαν ταύτην φίλον τινὰ, ὃν ἤλιθζον νά εύρω καί νά φέρω πρὸς αὐτήν νεκρὸν ἢ ζῶντα. . . Τοιοῦτον φίλον δὲν είχαν, ἀλλ' ἤλιπισα νά συναντήσω τινὰ καθ' ὁδόν· διέτρεξα λοιπὸν πρὸς τοῦτο ὄλον τὸ βουλευτάρτον, ἀλλ' οὐδεὶς έφάνη έπίστρεφον άπηλπισμένος, διότι τώρα πλέον θὰ με έδίωκεν άσπλαγχνῶς ἡ ἀδελφὴ μου ὡς δέκατον τρίτον, ὅτε σὰς είδον. . . Σὰς λέγω εἰλικρινῶς κύριε, τὸ έντιμον καί διακεκριμένον ὕφος σας, με έκαμε νά έλπίσω εἰς ὕμᾶς. . . καί. . . τέλος πάντων εἶπατέ μοι, έδειπνήσατε;

Ὁ Ρ. . . εύρίσκει περιεργὸν τὴν πρόσκλησιν ταύτην, ἀλλ' ἄλλῃ τις αίτία, ἡν μαντεύει ὁ άναγνώστης, τὸν παρεκίνει νά δεχθῆ μετά προθυμίας· ἡ άμετρος έπιθυμία τοῦ ἴδῃ τὴν κυρίαν Μαρζουβιέρ εἰς τὴν τόσον ένέπνεε φόβον ὁ άριθμὸς 13.

— Ἡ ἀδελφὴ σας, κύριε, ποίας ἡλικίας εἶναι;

— Πεντήκοντα δύο έτῶν.

— Καί ὀνομάζεται;

— Σὰς εἶπον. . . Κυρία Μαρζουβιέρ.

— Ἄλλὰ τὸ κύριόν της ὄνομα; . . . Συγχωρήσατέ μου τὰς έρωτήσεις ταύτας.

— Εἶναι πολὺ φυσικὸν νά πληροφορηθῆ τις περι εκείνων μεθ' ὧν θὰ γευματίσῃ. Διότι άρχίζω νά έλπίζω, ὅτι θὰ μοι κάμῃτε τὴν χάριν ταύτην. Ἡ ἀδελφὴ μου λοιπὸν, άγαπητὴ κύριε, ὀνομάζεται Σεπτιμία (έβδόμη), διότι εἰς τὰς άποικίας ὀνομάζον συνήθως τὰ τέκνα τῶν πολυαριθμῶν οικογενειῶν διὰ τοῦ άριθμοῦ της γεννήσεώς των· ὀνομάσθη δὲ καί

ἡ ἀδελφή μου Σεπτιμία ὡς οὔσα τὸ ἕβδομον τέκνον τῆς οἰκογενείας.

— Σᾶς ἀκολουθῶ, κύριε, λέγει ὁ Ρ. δὲν θέλω ἐξ αἰτίας μου νὰ δειπνήσητε εἰς τὸ ἀγγλικὸν καφενεῖον.

— Σᾶς εὐχαριστῶ, χιλιάκις σᾶς εὐχαριστῶ. Πρὸς ποῖον ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ὀμιλῶ;

— Πρὸς τὸν Ἀλβέρτον Ρ...

— Πολύ καλά πηγαίνομεν! ἐν τούτοις θὰ μοι ἐπιτρέψητε νὰ θέσω τέρμα εἰς τὴν ἀδιακρισίαν μου, ζητῶν μερικὰς ἰδιαιτέρας περὶ ὑμῶν πληροφορίας· διότι ὡς σᾶς εἶπον ὀφείλω νὰ σᾶς παρουσιάσω εἰς τὴν ἀδελφὴν μου ὡς φίλον.

— Ἐχετε δίκαιον.

Ἰπὸ JULES LECOMTE Μετάφρασις.
ΟΥΡΑΝΙΑΣ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ
(ἀκολουθεῖ)

ΕΝ Τῷ ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙῷ Τῷ ΦΙΛΑΤῶ ΜΟΙ Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛῶ

Μακρὰν, μακρὰν τῆς πόλεως, μακρὰν τῆς κοινωνίας
ῥεμβὸς εἰς κοιμητήριον τὸ βῆμα διευθύνω
κ' ἐκεῖ στιγμὰς ἐπιθυμῶ, ἐν μέσῳ ἔρημίας,
μακρὰν τοῦ ψεύδους τῆς ζωῆς, μὲ τοὺς νεκροὺς νὰ μείνω.

Δὲν μοι ἀρέσκει τῆς ζωῆς, ἡ τύρβη καὶ ὁ σάλος
τὸ πᾶν ἐκεῖ προσποιήσις καὶ ψεῦδος, ψεῦδος μόνον
μακρὰν τῆς τύρβης ὁ θνητὸς ἀναγεννᾶται ἄλλος
ἐπὶ μνημείου εὐσεβῶς τὸ βλέμμα προσηλώνων.

Δὲν ψάλλω πλέον ὅπως πρὶν, τὰ ῥόδα καὶ τὰ ἴα
τὰ ἐν τῇ πόλει δι' ἐμὲ ἄς τὰ καλύψῃ λήθη
τὸ πᾶν ἐκεῖ προσποιήσις, ἀπάτη εἰρωνεία!
ἀφοῦ κ' ὁ ἔρωσ ὁ ἀγνὸς εἰς ψεῦδος μετεβλήθη!

* Ἄς ψάλλουν ἄλλοι τῆς ζωῆς τὰς χάριτας, τὰ κάλλη·
ἐγὼ ε' τὴν πόλιν τῶν νεκρῶν τὸ βῆμα θὰ εὐθύνω
ἐκεῖ ποῦ ἡ κυπάρισσος ἐπὶ τῶν τάφων θάλλει,
καὶ μόνον μόνον πρὸ νεκροῦ, τὴν κεφαλὴν θὰ κλίνω.

* Ἄς ψάλλουν ἄλλοι τῆς αὐγῆς τὰ ῥόδα καὶ τοὺς κρίνους
Ἐμὲ τὸ δένδρον τῶν νεκρῶν πλείστορον ἐμπνέει
τονίζον εἰς τοὺς κλώνους τοὺς θλιβερούς τοῦ θρήνου
ὁπότεν αὖρα μυστικῶς ἀπὸ τοῦ θρῶνος πνέει.

* Ἐψάλλον ἄλλοτε κ' ἐγὼ τοῦ κόσμου τὸ γελοῖον!
κ' ἐγὼ ἐπίστευσ' ἄλλοτε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ βίου
πλὴν ἤμην μείραξ ἀληθῶς, ἤμην μωρὸν παιδίον
καὶ ἔτι περισσότερον μωρότερον παιδίου!

Τὰ ἄνθη ὅσα ἔψαλλον, τὰ εἶδον ἕνα ἕνα
ὠχρὰ καὶ μαραινόμενα νὰ πίπτουν παρακαίρως
καὶ οἱμοὶ! δὲν παρέμεινε ἀμάραντον κανένα!

ἦτο ὁ βίος τῶν βραχῦς ὡς γυναικεῖος ἔρωσ!

Νέος εἰσέτι φαίνομαι ἐν μαγικῇ πρωτῆ
πλὴν ὁμως φεῦ ἐγήρασε ἡ τάλαινα καρδία
τὰ ὄνειρά μου τὰ χρυσᾶ, ἐσβέσθησαν ὡς νέφη
καὶ τὴν ἐλπίδα στέφανος ἀπελπισίας στέφει.

Καὶ ἤδ' εἰς τὸ μεταίχιμον ἱστάμενος τοῦ βίου
ἐπιθυμῶ μακρὰν πολὺ τῆς πόλεως νὰ μείνω
τὰ βήματά μου νὰ πλανῶ ἐντὸς κοιμητηρίου
μὲ τοὺς θανόντας νὰ συζῶ, καὶ δι' αὐτοὺς νὰ στένω

Καὶ ὅταν ἔλθῃ ἡ στιγμὴ τοῦ βίου ἡ ὑστάτη
καθ' ἣν εἰς μνημα ἔρημον τὸ σῶμά μου θὰ μείνῃ
ὦ! τότε ἡ κυπάρισσος ὡς φίλη γλυκυτάτη
ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ τάφου μου τὴν κεφαλὴν ἄς κλίνῃ.

Μὲ τέρπει περισσότερον μυρίων ἀρωμάτων
ὁ καίων νεκρολίθωνος ἐπὶ ψυχρῶν μνημάτων
καὶ τῆς γλυκειᾶς μουσικῆς πλείστορον μ' ἠδύνει
τοῦ νυκτοκόρακος φωνὴ ἣν εἰς τοῦ δένδρου χύνει.

Ποία ἡ πόλις τῆς ζωῆς καὶ ποία τῶν θανόντων!
ἐκεῖ, τοῦ κόσμου ἡ βοή· ἐδῶ, ἡ ἡσυχία
σιγῆ ε' τὴν πόλιν τῶν νεκρῶν, κραυγαὶ εἰς τὴν τῶν ζώντων
ἐκεῖ ψευδῆς προσποιήσις, ἐνταῦθα ἔρημία!

* Ἐγὼ ῥεμβὸς ἀρέσκομαι τὸ βῆμα νὰ εὐθύνω
περίλυπος ὡς ναυαγὸς εἰς ἤρημον λιμένα
ἐπὶ μνημάτων παγερῶν τὸ δάκρυ μου νὰ χύνω
καὶ ν' ἀναστρέφωμαι ὅσα ἄποσυντεθημένα!

(* Ἐγραφον ἐν τῷ Νεκροταφείῳ Ἀθηναῶν)

ΝΙΚΟΣ Α. ΚΟΤΣΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΕΛΠΙΔΑ

Εἶχα κρυμμένη μέσ' τὸ νοῦ
Ἀπὸ μικρὸς μιὰ ἐλπίδα,
Κι' ἔτρεχα πάντα ὀπίσω τῆς
Μὲ πόθο μὲ χαρά.
Καὶ πότε ῥόδο ἐξάνοιγα,
Καὶ πότε χρυσαλλίδα,
Πότε ψαράκι ὀλόχρυσο
Σὲ διάφανα νερά.

Καὶ μιὰ φορὰ μοῦ ἐφάνηκε
Στὰ μάτια μου πῶς εἶδα,
Σὰν κάτι ποῦ εἶχε ἀνθρώπινη
Γλυκεῖα γλυκεῖα μορφή.
Κατάρρα!! ἐχάθη ἐσθύτηκε
Μὲ μιᾶς ἡ δόλια ἐλπίδα!
«Κι' ὁμως ἐλπίδα κράζουσε
Τὸν ἔρωτα, κρυφῆ...»

Δ. Ι. ΜΑΡΓΑΡΗΣ

ΣΤΙΧΟΙ

Παρήλθε τὸ ἔαρ, ἀπέπιτη ἡ δρόσος,
τὸ ἄσμα ἁσμάτων, ὁ ἔρωσ ὁ τόσος
θυμῆρων ὄνειρων εὐδαίμονες μῆνες,
ὡς ζεῖδωροι, θεῖαι τοῦ Φοῖβου ἀκτίνες,
ὡς πέταλα ῥόδου κατέπεσαν ἅμα
καὶ ἔρρευσαν πάντα, ὡς ῥόακος νάμα,
καὶ ἤδη, ὁ κλόνος ἀπέμεινε μόνον
ἀνάμνησις πόθων καὶ σύνθημα πόνων.

* Ἀπὸ τοῦ βράχου τῆς Φρεαττίας Αὐγούστῳ 1890.